Ateitis

LAPKRITIS—GRUODIS 1991-6

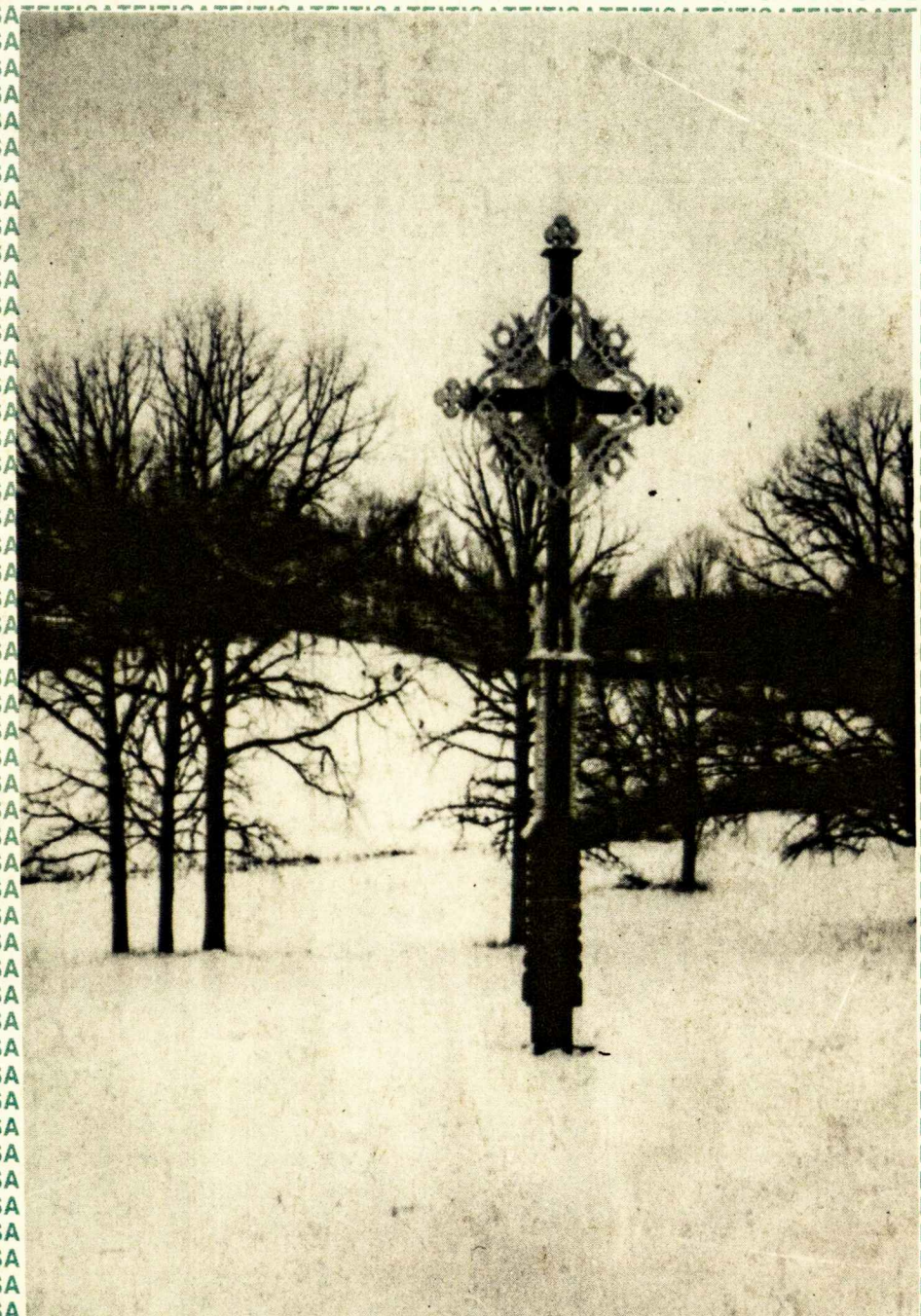

Ateitis

Tavo rankose, Marija; Atnešk Kalėdų meilę; Bus amžinos Kalėdos (eil.)
Česlovas Masaitis 217
Apie adventus
Pranas Dovydaitis 219
Prof. Stasys Šalkauskis-didysis ateitininkų ideologas
D. B. 220
Tėvo laiškai iš Šilutės kalėjimo (eil.)
Julija Švabaitė-Gylienė 223
Sugrįžimas į laisvosios rinkos moralę
Audra Kubiliūtė 224
ATEITININKAI LIETUVOJE 227
TIKIU 235
Laiškas Kristui (eil.)
Vytautas Mačernis 235
KALBOS SKYRIUS 236
ATEITIES SPINDULIAI 237
ĮVYKIAI IR ŽMONĖS 239
MŪSŲ VEIKLA 243
KREIVOS ŠYPSENOS 254
1991 m. „Ateitis" turinys 255

Viršelio nuotrauka Juozo Polikaičio

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos lietuviškos orientacijos žurnalas

LAPKRITIS—GRUODIS
1991 m.
VOL. LXXXI NR. 6

REDAKTORĖ:
Danutė Bindokienė,
7155 S. Homan Ave.,
Chicago, IL 60629. USA
Telef. (312)776-2036

REDAKCIJOS NARĖS:
Ramunė Kubiliūtė.
Rūta Sidrytė,
Viktutė Venclovaitė.

TECHNINIS REDAKTORIUS:
Jonas Kuprys

ADMINISTRATORIUS:
Juozas Polikaitis,
7235 South Sacramento Ave.,
Chicago, IL 60629, USA
Tel.: (312)434-2243

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 12.00 dol.; garbės prenumerata — 20.00 dol., susipažinimui 9.00 dol.; kituose kraštuose — 9.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (7.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440) — a magazine published by-monthly, by the Lithuanian Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $12.00. Single copy $2.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois.

© 1991 by the Lithuanian Catholic Federation *Ateitis*. All rights reserved. POSTMASTER. Send address changes to ATEITIS, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Illinois 60629 USA.

Česlovas Masaitis

TAVO RANKOSE, MARIJA

Kalėdos.
Tavo rankose, Marija,
užgimęs supasi Išganymas
ir amžinybės Paslaptis.
Kalėdų naktį
Tavam delne —
visų ateinančiųjų amžių
neužgęstantis stebuklas,
paskirtas žaisti saulės spinduliais,
kai minios Fatimoj ieškos Tavęs
ir Tavo užtarimo
paklydusiam pasauliui.

Šiandien Kalėdos.
Šiandien Tau angelų giesmė
Betliejuj pina
Dangaus ir Žemės karalienės
auksinį meilės ir vilties vainiką.

Tavam delne pirmų Kalėdų naktį
mums gimė ašara,
nukritusi į mūsų širdį Šiluvoj,
kad ten pasėtų viltį ir tikėjimą,
pražydusį šiandien Tėvynės laisvės derlium.

Tu kankinių mirties stebuklais
mums uždegi naujų Kalėdų žvaigždę
prie bokšto Vilniaus priemiesty
ir Medininkų pakrašty,
kad jos šviesoj skambėtų amžiais
Betliejuj gimusi malda:
„Teateinie Tavoji Karalystė..."
į mūsų Tėviškę, į širdį ir pasaulį...

ATNEŠK KALĖDŲ MEILĘ

Užgims širdies Betliejuj Kristus,
ir džiaugsmo švytury
liepsnos Kalėdų spindinti žvaigždė.
Iš šiaurės, iš rytų, iš pasakos stebuklų
atostogų dienų rogutėmis ir elniais
atveš mums dovanas Kalėdų Senis,
kiekvieną papuoštą
mamytės ir tėvelio meilės kaspinu,
sudėtą į vaikystės metų spindinčią dėžutę.
Su jom mes bėgsim į gyvenimą
ir šauksim: laimė, laimė!
Laime, kur esi?
Nebėk, palauk!
Atnešk mums džiaugsmą ir Kalėdas,
atnešk užgimusią Betliejuj Kristaus meilę...
Jinai spindės mums tavo šypsena,
jinai mums bus gyvenimo kalėdų džiaugsmas!

BUS AMŽINOS KALĖDOS

Kalėdų naktį užsidegs žvaigždė širdy,
ir trys gyvenimo karaliai
— Tikėjimas, Viltis ir Meilė —
pro erodais aptemusias miglas
ir pro kompiuteriais nubrėžtus mūsų klystkelius
ieškos, kaip miroj ilgesį nunešti
į degančios žvaigždės spindėjimą.

Karalių nešame brangiųjų smilkalų kvepėjime
žmogaus balsu prabils kupranugariai
ir pasakos Karaliams, mums ir Tėviškės legendoms
apie Kalėdų žvaigždę
gyvenimo kely,
kursai prasmės ieškojimais vingiuoja
į laimės pasakų užburtą pilį.

Kartu su smilkalais
trys amžini gyvenimo Karaliai
Nuneš Batliejaus Kūdikiui
aukos ir ištvermės auksinėje dėžutėje
stebuklais išrašytą Kryžiaus pergalę
ir ja uždegs Kalėdų žvaigždę širdyje,
papuošę Kūčių stalą
saldžiausiuoju medum iš amžinybės avilio.

Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo Biblioteka

MIELI BROLIAI, SESĖS, KRISTUJE!

Po ilgų vergijos metų, atgavę religinę laisvę ir valstybinę nepriklausomybę, dėkingomis širdimis, viltingai žvelgdami į ateitį, švenčiame šių metų Kalėdas — Kristaus gimtadienį.

Gražia ir giliai prasminga lietuviška-krikščioniška tradicija jas pradedame švęsti šeimoje, prie kūčių stalo dalindamiesi meilę, susitaikymą ir vienybę simbolizuojančiu kalėdaičiu.

Kalėdos, Dievo su žmonija ir žmonių tarpusavio susitaikymo šventė, negalėjo turėti prasmingesnių išvakarių, kaip lietuviškos kūčios. „Jei neši dovaną prie altoriaus, — sako Kristus, — ir ten prisimeni, jog tavo brolis turi šį tą prieš tave, palik savo atnašą tenai prie altoriaus, eik pirmiau susitaikyk su broliu ir tik tada sugrįžęs aukok savo dovaną" (Mr.5:23).

Vykdydami šį Kristaus įsakymą, prieš eidami į Bernelių mišias pagarbinti mūsų Išganytoju ir Broliu tapusį Dievo Sūnų, pirmiausia apglėbiame vienas kitą, atsiprašome ir atleidžiame metų bėgyje patirtas skriaudas, nesusipratimus, pamirštame skirtingas ideologines ir politines pažiūras, priimame vienas kitą tokiais, kokie esame. Tik tada, susitaikę tarpusavyje, skubame į bažnyčią, nešame Dievui pagarbinimo, padėkos ir geros valios atnašą — nuoširdų pasiryžimą vieningai darbuotis dėl šviesesnės savo pačių, tautos bei visos žmonijos ateities. Prie kūčių stalo sėdame ne vien kaip paskiros šeimos, susitaikymo vakarienėje dalyvaujame visa tauta: gyvenantieji tėvynėje ir po visą pasaulį išsisklaidę jos vaikai. Ilgi vergijos, melo ir smurto metai šeimos ir tautos gyvenime yra palikę daug dar neužgydytų žaizdų, reikalingų išganingos Kalėdų malonės, nešančios meilę, kur viešpatauja neapykanta; atleidimą, kur įžeidimas; šviesią viltį, kur neviltis.

Daug laimingų, džiugių ir kartais skaudžių momentų išgyvenome paskutiniais metais: Vingio parko stebuklą, Baltijos kelią, kovo 11-tąją, sausio 13 naktį bei rugpjūčio 18-21 dienas; Lietuvos trispalvės iškėlimą Jungtinių Tautų vėliavų parke rugsėjo 17. Už šias ir kitas akimirkas dėkosime Tautų Tėvui ir į mūsų gyvenimą įsijungusiam, mūsų likimu besidalijančiam Jo Sūnui Jėzui Kristui, kuris prieš 2000 metų savo pirmuoju atėjimu išsklaidė pasaulį slėgusią nežinios tamsybę, suteikė amžinojo gyvenimo viltį.

Dievo Apvaizdos paslaptingame veikime atgavome laisvę ir valstybinę nepriklausomybę. Sužavėjome pasaulį tautiniu susiklausymu ir tikėjimu, kad tiesa ir teisingumas yra galingesni už tankus bei viešpataujantį melą. Su nepaprastu dėmesiu klausėsi Jungtinių Tautų asamblėja Aukščiausiosios Tarybos pirmininko Vytauto Landsbergio: „...nors matėm, kaip išsigimstama ir nusikalstama, kaip šimtams tūkstančių gali būti atimama gyvybė arba tėvynė — mūsų žmonių širdyse neužgesinamai ruseno tikėjimas galutiniu teisingumu". Į jo kvietimą dora ir teisingumu pagrįsti tautų santykius — „Jeigu žmogus nori gyventi dorai, tad kodėl negali būti doros politikos?" — tautų šeimos atstovai atsakė entuziastišku, ilgu plojimu.

Doros ir teisingumo žmonija tikisi ir laukia ne vien iš pasaulio vadovų, bet iš kiekvieno mūsų. Vakarų pasaulis kenčia ir ilgisi išsivadavimo iš korupcijos, pragmatizmo, hedonizmo ir seksualinio palaidumo. Mūsų tauta, nors ir išsivadavo iš sovietinės vergijos, bet tebevargsta nuo suluošintos darbo etikos, nuo kaip grybų pridygusių seksualinių video salonų ir per spaudą propaguojamos pornografijos, nuo vedybinės neištikimybės, negimusių kūdikių žudymo ir savižudybių.

Vašingtone spalio 13 d., Amerikos tautinėje šventovėje minint Šiluvos Marijos koplyčios 25 metų dedikacijos sukaktį, vysk. Sigitas Tamkevičius kvietė tikinčiuosius dėkoti už tris stebuklus: per 50 metų išlaikytą ištikimybę Dievui ir tėvynei, už tautos prisikėlimą ir valstybinės nepriklausomybės atgavimą. Jis prašė, kad melstume dar vieno — prisikėlimo iš ekonominės ir dvasinės bedugnės.

Malda, visuomenine veikla ir materialine parama gelbėjome tautai jos vergijos metuose, prisidėjome prie išmeldimo tų trijų stebuklų. Malda, profesine ir technine pagalba bei krikščioniško gyvenimo pavyzdžiu padėkime tautai susilaukti ir šio ketvirtojo. „Lietuva laukia iš išeivijos patyrusių jaunimo organizacijų vadovų ruošti ideologinio auklėjimo stovyklas, laukia religinių-ideologinių knygų, laukia praktiškų patarimų, kaip atstatyti suluošintą tautos moralę", taip kalbėjo vysk. J. Žemaitis Čikagoje.

Džiugaus Kristaus gimtadienio ir viltingų, Dievo laiminamų Naujųjų metų linkiu visiems, gyvenantiems laisvę ir valstybinę nepriklausomybę atgavusioje tėvynėje ir čia išeivijoje.

Vysk. Paulius A. Baltakis, O.F.M.

1991 Kalėdos

DRĄSOS, IŠTVERMĖS IR RAMYBĖS ATEITININKŲ SĄJŪDŽIUI

Prieš du tūkstančius metų angelai skelbė pasauliui džiugią žinią, kad Betliejuje gimė Kūdikėlis — taikos ir ramybės nešėjas, pasaulio Atpirkėjas, nuskriaustųjų viltis. Ir šiandien ši džiaugsminga ir viltinga naujiena aidi visame pasaulyje, o ypač mūsų brangioje Tėvynėje. Šiais jubiliejiniais metais, Ateitininkų Federacijos vardu, sveikinu visus idėjinės šeimos narius plačiame pasaulyje. Linkiu, kad užgimęs Kūdikėlis suteiktų ištvermės ir drąsos eiti su Juo į visas gyvenimo sritis ir ten skleisti artimo meilės dvasią. Telaimina Kūdikėlis Jėzus mūsų darbus ir pastangas 1992-siais metais siekiant „Visą Atnaujinti Kristuje!"

Juozas Polikaitis
Ateitininkų Federacijos Vadas

APIE ADVENTUS

Pranas Dovydaitis

Adventus — lotynų kalbos žodis, reiškiąs *atėjimas,* jau buvo vartotas Romos imperijos laikais dar prieš Kristų. Būtent, šiuo žodžiu bet kurio didžiulės Romos imperijos miesto gyventojai žymėdavo bet kurio didelio asmens, sakysim, paties valdovo, imperatoriaus, atvykimą. Tokiu atveju, kalbėdavo apie *Adventus Augusti,* t.y. imperatoriaus Augusto atvykimą.

Kaip prisirengimas Dievo malonės šventei, adventai turi būti rimtos atgailos ir susikaupimo, bet drauge ir džiaugsmingo laukimo laikas. Tai atitinkamu būdu išreiškia Bažnyčios įsakymai, bažnytinės adventų maldos, parinktos evangelijų ištraukos, giesmės ir liturginiai drabužiai. Atgailos momentą, antai, išreiškia violetinė liturginių drabužių spalva, negiedama Gloria, Te Deum, Aleliuja, skaitymai iš evangelijų apie Paskutinįjį teismą ir atgailos skelbėją šv. Joną Krikštytoją, uždraudžiama tikintiesiems kelti iškilmingas vestuves, rengti triukšmingus pasilinksminimus, šokius. Adventų pradžia laikoma šv. Andriejaus diena (lapkričio mėn. 30 d.), kai ji atitenka sekmadienį, arba artimiausias sekmadienis po šv. Andriejaus dienos.

Adventų metu, auštant dar laikomos vadinamos rarotinės šv. Mišios Šv. Mergelės Marijos garbei. Toks vardas Mišioms tekęs dėl to, kad jų pirmoji kintamoji malda prasideda pranašo Izaijo žodžiais: „rasokite, dangūs, iš aukštybių, ir tegul debesys išlyja teisųjį, tegul atsiveria žemė ir teišželdo Gelbėtoją (rasokite lot. „rorate". „Rorate coeli..." rasokite, dangūs).

Bažnyčios istorijoje adventai siekia 5-jį šimtmetį. Liturginę adventų pamaldų formą, rodos, yra nustatęs popiežius šv. Gregorius (miręs 604 m.). Seniausio laiko adventuose būta 5 sekmadienių. Nuo 9-10 šimtmečio adventai apriboti 4 sekmadieniais. Adventų įvedimo pradžioje ne tik adventų laikas buvo ilgesnis, bet buvo įsakyta ir pasninkauti tris dienas savaitėje. Bažnytinis Macono susirinkimas (583 m. po Kr.) buvo nustatęs pasninką pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais. Bet nuo 11-jo šimtmečio pasninko laikas buvo trumpinamas, o nuo 12-tojo šimt. pasninkas sušvelninta iki paprastos abstinencijos. Tad tokia adventų kilmė, istorija ir jų tikslas.

Katalikų Bažnyčia, didžiausia žmonijos auklėtoja, adventų laiką įvedė pedagoginiais motyvais. Nors adventams skirtas laikas ir sutrumpėjo, ir pasninkas tapo panaikintas, betgi adventai savo auklėjamąją prasmę turi ir dabar kaip turėję. Tik pasistenkime į ją įsigilinti, ją suprasti ir pasinaudoti. Adventų prasmę įvertinti skirta pirmiausia tam jaunimui, kuris yra pasiryžęs *Viską atnaujinti Kristuje.*

Žmonija laukė Kristaus atėjimo neišpasakytai ilgė-

damosi. Mūsų Tėvynė Lietuva į krikščioniškų tautų šeimyną yra įvesta dar taip neseniai. Užtat tikrosios Kristaus dvasios joje dar nedaug. Reikia, kad visa mūsų brangioji Tėvynė kuo giliausiai tąja dvasia persiimtų, nes tai yra vienintelis laidas jai likti gyvai ir stipriai. Dėl to adventų laikas tam jaunimui, kuris yra pasiryžęs savo Tėvynę Kristaus dvasia persunkti, ją Kristui užkariauti, yra itin svarbus laikas pasirengti būti Kristaus kariais.

Įsidėmėkime, jaunime, visam savo amžiui šią tiesą: Kristui nieko nelaimėsime, jei patys savy Kristaus nė kiek neturėsime! Taigi pirmiausios mūsų pastangos turi būti nukreiptos šiąja linkme, kad Kristus mumyse įsiviešpatautų. Bažnytinis adventų laikas tam sudaro palankiausias sąlygas. Rimtai jomis pasinaudokime ir sau jas prisiderinkime.

Tinkamai praleidus adventus, bus ypač malonu sulaukti bei švęsti savo artimųjų tarpe ir linksmąsias Kristaus gimimo šventes. Kristus Gelbėtojas yra į mūsų žemę atėjęs. Tatai turės mums priminti mūsų pareigas mūsų skurstančių brolių atžvilgiu. O geram Kristaus bendradarbiui brolis yra kiekvienas žmogus. Artimas — pirmiausia tas, kuris yra reikalingas visokeriopos pagalbos. Neškime tą pagalbą, kokią tik galime, kad ir vargingieji galėtų pajusti bent kiek kalėdinio džiaugsmo.

Neužmirškime taip pat savo pareigų ir katalikiškos spaudos atžvilgiu, nes Kalėdų metas — tai spaudos platinimo metas. Paaiškinkime savo šeimoms ir kaimynams, kaip turi pasielgti šiuo atžvilgiu susipratęs katalikas.

Linkiu tat visiems *Ateities* skaitytojams, platintojams ir visiems rėmėjams praleisti besiartinančias Kristaus gimimo šventes su didžiausia nauda savo sielai ir savo Tėvynei. Linkiu visiems tikruoju, tyruoju džiaugsmu pasidžiaugti, kokiu tegali džiaugtis tyros, skaisčios sielos. O sieloms paskaidrinti ir skiriamas adventų laikas.

Taigi, Dieve, duok visai mūsų, stipriais Kristaus dvasios ryšiais susirišusiai, šeimynėlei laimingai sulaukti Kristaus gimimo švenčių, paskui po jų ateinančių Naujųjų metų ir vėl susitikti ateitininkiškame darbe.

Redakcijos pastaba: šis prof. Dovydaičio straipsnelis buvo išspausdintas *Ateitis* nr. 12, 1933 m. Manome, kad jo linkėjimai labai tinka ir šių dienų ateitininkams, bebaigiantiems 80-tuosius sukaktuvių metus. Tuo metu prof. Dovydaitis buvo vyriausias *Ateities* redaktorius ir paprastai parašydavo įvadinį straipsnį kiekvienam numeriui.

PROF. STASYS ŠALKAUSKIS — DIDYSIS ATEITININKŲ IDEOLOGAS

Šių metų gruodžio 4 d. sueina penkiasdešimt metų nuo prof. Stasio Šalkauskio mirties (m. 1941.XII.4). Baigdami jubiliejinius ateitininkų sąjūdžio metus, norime bent trumpai paminėti ne tik ateitininkijos, bet ir visos lietuvių tautos mokslininką, auklėtoją, filosofą.

Stasys Šalkauskis gimė 1886.V.16 Ariogaloje. Jo tėvai — gyd. Julijonas ir Barbora Goštautaitė. Mokėsi Šiaulių gimnazijoje, 1911 m. baigė juridinius ekonominius mokslus Maskvos un-te. Čia susipažino su Pranu Dovydaičiu ir užmezgė pirmuosius ryšius su ateitininkais. 1915 m. išvyko į Šveicariją kaip Lietuvių Centrinio komiteto nukentėjusiems nuo karo šelpti įgaliotinis. Filosofijos mokslus studijavo Friburgo un-te, Šveicarijoje, 1920 m. gaudamas daktaro laipsnį. 1922 m. pakviestas filosofijos docentu Lietuvos Universitete Kaune. 1927 m. Palangos reorganizacinėje konferencijoje išrinktas Ateitininkų federacijos vadu. *Ateitininkų ideologiją* išleido 1933 m. (jau nebebūdamas Federacijos vadu). Nuo 1939 iki 1940 m. buvo Vytauto Didžiojo un-to rektorius. Bolševikams atleidus iš universiteto, su šeima persikėlė į Vilnių. Mirė 1941 m. gruodžio 4 d. Šiauliuose. Palaidotas Šiaulių kapinėse.

Ši trumputė, pilna skaičių ir statistikos, biografija nenušviečia fakto, kad prof. Stasys Šalkauskis buvo vienas žymiausių Lietuvos Universiteto filosofijos skyriaus profesorių. Juozas Eretas monografijoje apie S. Šalkauskį rašo: „Jo išsilavinimas, erudicija, dėstomojo mokslo svarba, taurus jo gyvenimas — viskas iš karto padarė jį filosofijos skyriaus pažiba ir širdim" (J. Eretas, *Stasys Šalkauskis,* Brooklyn, New York, 1960).

Tuo metu filosofijos fakultete studijavo žymieji katalikų jaunimo vadai, būsimieji redaktoriai, spaudos bendradarbiai, tiesę kelius katalikiškų organizacijų veiklai ne tik Lietuvoje, bet ir toli už jos ribų. Studentų tarpe buvo: Juozas Ambrozevičius (Brazaitis), Kazys Bauba, Pranas Dielininkaitis, Jonas Grinius, Zenonas Ivinskis, Antanas Maceina, Ignas Skrupskelis, Antanas Vaičiulaitis, Simas Sužiedėlis, Juozas Girnius ir daug daug kitų. Juozas Eretas, rašo (*Ateitis,* nr. 10, 1953): „Tai buvo tikras lietuviško jaunimo elitas, kuris talentingas ir kilnus atvyko iš gilumos provincijos išsimokslinti ir išgirsti naują žodį, kurį tarė to skyriaus skaitytojai. Tai buvo naujas žodis dėlto, kad juo dabar prabilo krikščioniškieji Vakarai. Reinys su Kuraičiu buvo sugrįžę iš Louvaino; Šalkauskis, Mykolaitis-Putinas, Pakštas ir

šių eilučių autorius buvo friburgiečiai. Tik Dovydaitis atėjęs iš Rytų. Tačiau jis buvo rytietiškas vakarietis, nes ir jo dvasios tėvynė buvo Friburgas su Louvainu, nors jų niekuomet nebuvo matęs (ir niekad nematys). Tokiu būdu atkrikščionintas Vakarų mokslas plačiai ir giliai skverbėsi į lietuviškąjį jaunimą, kurio dauguma ir laukė, kaip gervė giedros". ...„Prof. Šalkauskis ne kartą studentams minėdavo, jog tikras šviesuolis-inteligentas turi įsigyti platų bendrą išsilavinimą ir gilų savo asmenybės pažinimą. Tam jis dažnai primindavo geros lektūros klausimą. Jo patariamas, Vytautas Valiukevičius 1929 m. sudarė ateitininkams bibliografinį leidinėlį — „Skaitytinos knygos", kuriam aš, pasinaudodamas Šalkauskio paskaitų patarimais ir jo specialiai man paskolintomis knygomis bei nurodyta bibliografija, parašiau įvadą, kaip reikia skaityti knygas".

S. Šalkauskis buvo ne tik ateitininkų ideologijos formuotojas, bet tikra šio sąjūdžio siela. Ilgainiui jo vardas, net ir išeivijoje, beveik tapo ateitininkų sąjūdžio sinonimu. Tačiau prof. Šalkauskis nebuvo vienas ateitininkijos kūrėjų (kaip prof. P. Dovydaitis, vysk. M. Reinys, prof. P. Kuraitis). Į ateitininkų gretas jis įsijungė tik 1920 m., pradėjęs dėstyti Aukštuosiuose Kauno kursuose. Maceina teigia, kad: „Šalkauskį į ateitininkus pastūmėjo pilnutinio gyvenimo ir pilnutinės pasaulėžiūros idealas. Savo nusistatymu ir savo siekimais būdamas sintetikas, jis norėjo, kad ir lietuviškasis jaunimas, kurį jam teko auklėti visą dvidešimtį metų, nenuklystų nuo pilnatvės kelio; kad suvoktų pilnutinio idealo grožį; kad ryžtųsi jį vykdyti iš sykio savyje, o vėliau ir visuomenėje. Šalkauskis buvo filosofas. Tačiau tikras filosofas visados yra ir auklėtojas. ...Savo minties pasaulyje jis buvo susikūręs pilnutinio gyvenimo idealą, kuriame gamta, kultūra ir religija buvo sujungtos į vieną organišką visumą. Reikėjo tad rasti žmonių, kurie šitą idealą imtųsi vykdyti patys ir skelbtų kitiems, kaip visuomeninį tautos uždavinį. Tikras filosofas reikalauja klausytojų ir sekėjų.

Ir štai, tokiais pilnutinio gyvenimo vykdytojais bei šalininkais Šalkauskis ir laikė ateitininkus. Ateitininkija, Šalkauskio supratimu, buvo pilnutinės pasaulėžiūros ir pilnutinio gyvenimo sąjūdis, siekiąs keisti Lietuvių Tautą pagal Kristaus dvasią, vengiąs bet kokių vienašališkumų ir perdėjimų, todėl geriausiai išreiškiąs krikščioniškąją mintį. ...Ateitininkijoje Šalkauskis matė savo paties išdėjų praplėtimą ir perkėlimą į platesnę visuomenę" (*Ateitis,* nr. 3/11/, 1949).

Reorganizacinėje konferencijoje, įvykusioje 1927 m. vasarą Palangoje, ateitininkija buvo padalinta į tris sąjungas: sendraugių, studentų ir moksleivių, o šios sąjungos apjungtos į vieną Federaciją. Toks organizacijos struktūros projektas buvo pasiūlytas S. Šalkauskio,

Prof. Stasys Šalkauskis

kuris taip pat suformulavo ateitininkų principus, pareigas, elgesio taisykles, veiklos formas, tikslus ir uždavinius. Minėtoje konferencijoje Šalkauskis buvo išrinktas Federacijos vadu, juo išbuvę iki 1930 m., Kaune įvykusio kongreso.

Ateitininkijoje prof. Šalkauskis matė tautos atsinaujinimo šaltinį: „Be *Aušros* mūsų tėvynėje nebūtų galėję būti ir tokios *Ateities,* kokia ji dabar yra; o be *Ateities Aušra* nebūtų įgavusi tikros savo prasmės. *Ateitis* taip laikosi *Aušros,* kaip gyvenimo turinys laikosi gyvenimo lyties arba formos. *Aušra* pasistatė tikslą atnaujinti mūsų gyvenimą tautinėje lytyje. *Ateitis* ryžosi atnaujinti mūsų gyvenimą dieviškajame turinyje" (*Židinys,* t., 1925 m., 232 psl.).

Pagal Šalkauskį, *Aušros* sukeltas tautinis sąjūdis ir *Ateities* atneštasis religinis atsinaujinimas yra visiškai lygios vertės, nes abu kartu jie išvedė Lietuvą į pilnutinio gyvenimo kelią, krikščioniškąsias idėjas reiškiant ir vykdant savomis tautinėmis formomis.

Kad šis svarbusis ateitininkų sąjūdis ir toliau eitų nusibrėžtuoju keliu, prof. Šalkauskis jam nusmaigstė aiškias gaires, surašytas *Ateitininkų ideologijoje.* Pirmoji jos laida išleista 1933 m. pradžioje. Knyga iš tikrųjų vadinosi *Ateitininkų ideologija paskutinių laikų formavosi vyksme.* Išleido Šv. Kazimiero Draugijos leidykla, 232 psl. Simas Sužiedėlis apie knygos pavadinimą rašo: „Tos antraštės antra dalimi St. Šalkauskis norėjęs pastebėti, kad ateitininkų ideologija tebėra dar formavimosi vyksme ir kad tam vyksmui, apskritai, griežtų ribų nėra. „Ateitininkų Ideologijos" pratartyje St. Šalkauskis tai paaiškina dviem priežastim: viena, susijusia su katalikų pasaulėžiūros universalumu, ir antrąja — su jos pritaikymu konkrečiom gyvenimo aplinkybėm. Ateitininkų ideologija formuojama ant tų dvejopų pagrindų" (*Ateitininkų ideologija,* II laida, Putnam, Conn., 1954).

Tačiau *Ateitininkų ideologija* nėra vienintelis prof. Šalkauskio veikalas. Jis parašė ir išspausdino apie 100 originalių straipsnių ir arti 10 stambių kūrinių. Pirmieji Šalkauskio rašiniai spausdinti *Ateityje* 1911-1913 m. Apie jo raštų stilių S. Sužiedėlis pastebi: „Jis rašė taip suglaustai ir nuosekliai, tartum silogizmų formulėmis, kad vieno sakinio negalima atsieti nuo kito ar išleisti, tuščių sakinių ir žodžių beveik nėra. Todėl skaityti jo raštus nėra lengva — reikia gerai įsitempti ir įsimąstyti, tik tada atsiveria turtingas ir originalus jo idėjų lobynas įtaigi mintis ir visada pabaigoje konstruktyvios išvados. ... St. Šalkauskis nebuvo iš tų sraunių rašytojų, kurie pripila daugiau žodžių, negu juose būna minčių. Minties kondensuotumu St. Šalkauskio dar niekas iš lietuvių mokslininkų nėra pralenkęs, todėl ir jo raštus tenka vertinti ne skaičiumi matuojant" (ten pat). Štai dalis Stasio Šalkauskio veikalų, išleistų lietuvių kalba:

Lietuvių tautos ugdymo uždaviniai, Kaunas, 1926; *Kultūros filosofijos metmens,* Kaunas, 1926; *Racionali mokyklų organizacijos sistema,* Kaunas, 1927; *Fizinis lavinimas ir jo tikslai,* Klaipėda, 1928; *Jaunuomenės idealizmas ir modernieji šokiai,* Kaunas, 1928; *Tautybė, patriotizmas ir lietuvių tautos pašaukimas,* Kaunas, 1928; *Filosofijos įvadas,* Kaunas 1928; *Skautai ir pasaulėžiūra,* Kaunas, 1930; *Visuomeninis auklėjimas,* Kaunas, 1932; *Vykdomojo ateitininkų vajaus reikalu,* Kaunas, 1932; *Lietuvių tauta ir jos ugdymas,* Kaunas, 1933; *Ateitininkų ideologija paskutinių laikų formavimosi vyksme,* Kaunas, 1933; *Pasisakymas apie abstinenciją ir blaivybę,* Kaunas, 1933; *15 metų kultūrinėje Lietuvos tarnyboje (prof. J. Ereto atvykimą Lietuvoje minint),* Kaunas, 1934; *Įvedamoji pedagogikos dalis (sisteminga santrauka),* Kaunas, 1935; *Bendrieji pedagogikos pagrindai,* Kaunas, 1936; *Bendroji filosofijos terminija,* Kaunas, 1938.

Savo minties pasaulyje Šalkauskis buvo susikūręs pilnutinio gyvenimo idealą, kuriame gamta, kultūra ir religija buvo sujungtos į vieną organišką visumą..."

Reikia pastebėti, kad dvi knygos išleistos papildomomis laidomis: *Skautai ir pasaulėžiūra* (III laidą išleido Akademinis Skautų sąjūdis Čikagoje, 1953 m.) ir *Ateitininkų ideologija* (II laida, redaguota prof. S. Sužiedėlio, išleista Putnam, Conn., 1954 m.).

Ir iš šios trumpos apžvalgos matyti, kokį didelį įnašą į lietuvių tautos krikščioniškosios kultūros lobyną sudėjo prof. Stasys Šalkauskis, o juo labiau jis svarbus ateitininkų sąjūdžiui, nes, kaip pažymi A. Maceina (*Ateitis,* nr. 2, 1949): „Ateitininkai jam nebuvo tik paprastas jaunimo sąjūdis, kaip, sakysime, pavasarininkai, su kuriais jis beveik nieko bendro neturėjo. Ateitininkuose jis matė sąjūdį, kuris ryžosi atskleisti aukštesnio gyvenimo prasmę ir ją lietuviškoje inteligentijoje realizuoti. Todėl Šalkauskis ir ėjo į ateitininkus, ir kūrė jiems ideologiją, ir tvarkė jų organizacines formas, kad tuo būdu padėtų jiems kuo geriausiai ir kuo sėkmingiausiai iškelti šitą aukštesnę prasmę viešumon, ją suprasti ir visuomenėje įgyvendinti. Šalkauskis yra suaugęs su ateitininkais visu savo gyvenimu, visa savo požiūrių linkme ir jų turiniu. Jis yra jų įkvėpėjas ir jų mokytojas. Jeigu prof. Dovydaitis yra ateitininkijos širdis, savo žmoniškumu, savo krikščioniška artimo meile, savo nuolatiniu pasiruošimu padėti patraukusi į save visus, ypatingai jaunuosius, ir palikus šiltą atminimą ją pažinusiuose, tai Stasys Šalkauskis yra tasai didysis ateitininkijos protas, savo sistemos ir logikos galia, savo minties gilumu ir sistemingumu davęs katalikiškajam jaunimui amžinos reikšmės idėjų, kurių ateitininkams gali pavydėti bet kuris kitas sąjūdis, tegul jis būtų ir katalikiškas. Prancūzai savo katalikiškam jaunimui turi sukūrę puikių metodų ir priemonių. Tačiau jie nė iš tolo negali lygintis savo principų ir pareigų apimtimi, pilnatve, aiškumu ir sistemingumu. Ateitininkija šiuo atžvilgiu yra vienintelė visame katalikiškajame pasaulyje. Tai yra mūsų lietuviškojo genijaus kūrinys, gimęs iš lietuviškos ir krikščioniškosios sielos".

D. B.

Tėvo laiškai iš Šilutės kalėjimo

Julija Švabaitė-Gylienė

1
Plaka ir plaka naktim
tėvo balsas iš Šilutės
kalėjimo, —

kodėl mane apleidot,
kodėl palikot
vidury kiemo
siratėlę? —

Trejus su puse metų
su skauduliu galvoj,
geliančiom kojom
ir rankom,
tiesiai iš bulvių lauko,

tik su marškoniais
marškiniais,
kišenėj —
sudegintų namų
plėnimis,
surūdijusia vinim,
sauja bulvienų grumsto —

Už sudygusius rugius,
už paslėptą duoną
bulvių rūsy, vaikeliai,
už įjuodusias nuo darbo
rankas,

už vaikaičių verksmą
be lašo pieno,
už juodžemio gilią vagą
krūtinėj,

dar neprašvitus,
už vyturio giesmę —

Čia kaip narve blaškausi, —
kopūstai,
trys šimtai gramų duonos,
kruopos ir vanduo,
kopūstai... trys šimtai gramų
duonos...

Dirvoje supuvo bulvės,
paliko šilta skrandutė,
nesuvežtų javų gubos, —
niekas nebeaplanko manęs,
bijo lyg raupsuoto,

ir jūs palikote
vidury kiemo
siratėlę —

4
Pavasaris,
reikia sėti miežius
ir avižas,

kameroje
žalia musė zvimbia,
atsimuša

į purviną langelį,
į ploną saulės spindulį,
į voratinklį,

muselė
permatomais savo sparnais
plakasi,
plakasi —
Mano širdis puola žemyn,
krūpsi,
voras jau tiesia
žnyples
blizgančia krūtine,
džerškančiais medaliais,
raudonas —

nebeišskrisi,
musele,
nebeišskrisi —

5
Rašau nepadrožtu pieštuku,
cheminiu,
pasiseiliodamas,
kad aiškiau išeitų, —

čiulba čiulba vyturiai,
jau pasėjau vasarojų,
svaigsta galva nuo gražumo,
nuo žalumo

ir nuo ievų kvapo, —
tirpsta ledukai
prūde,

o aš sėju ir sėju sėklą, —
galvelė ūžia,
gal dar žiema,
o gal pavasaris,

Tamošiau,
suręskime tiltą
per Širvintą,
per Šeimeną iki Paprūsės,
išvarykime avis, kiaules,
karves, arklius, Rokę,
tegu bėga nuo ugnies,
maro, bado
ir karo, —

iš bažnyčios
moterėlės
raudos per naktis
be bažnytėlės,
o mudu grįšim
dainuodami — —

Iš naujojo rinkinio *tu niekur neišėjai*

Lietuvos parduotuvėje. Nuotr. J. Kuprio

SUGRĮŽIMAS Į LAISVOSIOS RINKOS MORALĘ

Audra Kubiliūtė

Kas būtų atspėjęs, kad Lietuva atgaus nepriklausomybę dar šiame šimtmetyje? Žaibo greitumu visas gyvenimas pasikeitė: ir lietuviams Lietuvoje, ir išeivijoje. Nieko nebebus, kaip buvo.

Visi žinome, kad perėjimas iš komunistinės sistemos į laisvąją rinką bus sunkus. Pasaulis radikaliai pasikeitęs nuo pirmosios Nepriklausomybės metų. Telefonai, telefaksai, visa telekomunikacijos, susisiekimo bei verslo infrastruktūra ir greitas žinių perdavimas pavertė pasaulį į vadinamąjį „pasaulinį kaimą" *(global village)*, kuriame visi esame tarpusavyje susiję. Paskutinių dešimtmečių pasikeitimai laisvame pasaulyje šuoliais pralenkė komunistinės santvarkos rėmuose uždarytas tautas. Buvusieji COMECON (komunistinių kraštų ekonominė sąjunga) kraštai turi labai greitai išmokti ir atlikti tai, kas kitiems, daugiau išsivysčiusiems kraštams, užtruko beveik visą šimtmetį. Kitaip jų gyventojai, su žemos kokybės ir atsilikusios technikos prekėmis, liks „trečiojo pasaulio" piliečiais.

Vienas garsus politikas pasakęs, kad kapitalistinė sistema yra baisi, tačiau, nesant kitų išeičių, ji geriausia iš visų esamų pasaulio sistemų. Niekas dar iki šiol nėra sėkmingai sistemą pervedęs iš komunistinės į kapitalistinę, tačiau vykstantys bandymai, sakykim, Lenkijoje ar Vengrijoje, aiškiai rodo, jog reikalingi ne tik fiziniai infrastruktūros pakeitimai, bet reikia finansų, biznio, teisių ir rinkos mechanizmų. Kas dar svarbiau, reikia žmonėms atprasti nuo įgytų negatyvių komunistinės sistemos ypatybių bei požiūrių, reikia pereiti į lais-

vosios rinkos galvoseną ir moralę.

Laisvoji rinka pasaulyje išsivystė per ilgą laiką. Daugybė įstatymų, tarptautinių sutarčių buvo įvesta, pakeista, atšaukta. Valdžios tiesė kelius, greitkelius, statė aerouostus, mokyklas, ligonines, sanitarines sistemas, projektavo ir sukūrė gynybos kompleksus, įvedė policijos, ugniagesių, teismų ir šalpos sistemas. Norint visus tuos valdiškus darbus apmokėti, buvo įvestos mokesčių sistemos. Vienos jų skatina verslą, kitos trukdo. Vieni kraštai pasižymi biznio ugdymu, kiti ne. Kraštai, kurie pasižymi mokesčių dydžiu, valdžios kišimusi į pramonės ar prekybos reikalus ir kompanijų nacionalizavimu, yra vengiami gerai žinomų pasaulio kompanijų. (Tarp kitko, dažnai Vakarų spaudoje pažymima, kad Lietuvoje mokesčiai kompanijom yra 65%, o, sakykim, Latvijoje tik 35%, t.y. arčiau JAV sistemos.)

Žmonės augę ir brendę laisvosios rinkos sistemoje, yra nuo mažų dienų pripratę prie tokių gyvenimo pamatų. Naujai žengiantiems į laisvąją rinką, daug nuo jaunų dienų išmoktų gyvenimo būdų ir pažiūrų nebetinka, o kartais gali net pakenkti. Čia kaip tik ir norėčiau paminėti kai kurias sovietinės sistemos žmonių ypatybes, galinčias būti kliūtimis, žengiant į laisvąją rinką. Vienas pastabas dažnai užtinku biznio ir kituose Amerikos žurnaluose, kitos yra grynai mano pačios, kaip gimusios, augusios ir mokslus baigusios Vakaruose.

Viena neigiamybė, dažnai minima Vakarų spaudoje, yra ta, kad sovietinės sistemos auklėtinis buvo išmokytas pavydėti kitiems. Sąvoka tokia: jei aš negaliu turėti, tai nė jis ar ji negali. Visi turi būti nelaimingi ar vargšai kartu. Dirba ar nedirba, rizikuoja ar ne, visi turėtų gauti panašias algas. Jeigu žmogus savo darbu ką nors daugiau pasiekia, tai kiti pavydi, bando atimti, tvirtina, kad tas „biznierius" skriaudžia kitus, kartais net įskundžia. Anais laikais ypač užsitarnaudavo pavydo komunistų partijos ir kitų „aukšto luomo" žmonių gyvenimo būdas (ir tai sistemoje, kurioje visi lygūs!) — prabangesnis negu daugelio Vakaruose. Dabar tas pavydas dažnai kreipiamas į verslininkus, kurie, dirbdami daug sunkiau už kitus, rizikuodami savo santaupomis, praturtėja.

Primestinio ateizmo dėka, sovietinės sistemos žmogus gyveno moraliniame vakuume. Reikėjo vienaip galvoti, kitaip kalbėti. Nebuvo galima niekuo pasitikėti. Tėvai ir vaikai išmoko slapstytis vieni nuo kitų, dangstytis, meluoti ir vogti, kad galėtų gyventi. Vyko visuotinis vogimas, teisybės slėpimas. Sovietų Sąjunga, kaip išmanydama, pati vogė įdėjas ir produktų gamybos techniką iš kitų, laužydama visus patentų ir *copyright* įstatymus, viską kopijuodama be atsiklausimo.

Asmeniniame gyvenime — nuo prietaisų iš gamyklų, maisto ar drabužių iš parduotuvių, bilietų teatrui, iki vietų mokslo institucijose ar ligoninėse — reikėjo tik ži-

Video Salono plakatai, Vilniuje. Nuotr. Jono Kuprio

noti, per ką galima gauti, kaip reikia atsilyginti, kam duoti kyšį. Buvo svarbu, kad tik mano ir mano šeimai būtų geriau. Kadangi viskas priklausė visiems, tai daug kas buvo pasisavinta (pvz., įrankiai ar kitos statybinės medžiagos iš restauracijos darbo vietų).

Gyventi tokioje situacijoje, kai visi panašiai elgiasi, neramu, nes įskundimai galėjo būti efectinga atsikeršijimo priemonė. Antra vertus, yra ir savotiškas pasitenkinimas: žiūrėk, manęs nepagavo... Tačiau, kol nauji įstatymai nebus įvesti ir vykdomi, algos nebus pakankamai aukštos, o žmonės neatpras nuo išmoktų įpročių, ir toliau reikės kyšių, norint atlikti elementariausias biznio funkcijas. Klestės taip pat mafijos, ar jos būtų vadinamos baltomis, juodomis, ar „treninguotomis". Vyraus tai, ką Amerikoje vadiname *racketeering*.

Kita ypatybė, pastebima komunistinės sistemos auklėtiniuose, yra ieškojimas įsakymų „iš viršaus" — asmeninės iniciatyvos trūkumas, tinginiavimas, atsakomybės ar net pasididžiavimo gerai atliktu darbu, gražia aplinka stoka. Ambicijos buvo nuslopintos — buvo svarbiau veikti pagal planą, negu efektyviai dirbti. Biurokratai ir gamyklų vadovai, dažnai į savo vietas patekę per veiklą partijoje, o ne sugebėjimus, buvo nekompetentingi. Dešinioji ministerijų ranka nežinojo, ką darė kairioji. Vyravo „to negalima padaryti", vietoj „kaip galima tai atlikti" galvosena. Buvo svarbu turėti visokių aukštų pareigūnų; ir dabar pastebimas noras turėti firmose visokiausių vadovų, viceprezidentų ir direktorių, kai Vakarai bando savo firmose mažinti šias neproduktingas gretas.

Vengrijos gamyklose, bendrai sukurtose su Vakarų dalininkais, ilgamečiai viršininkai labai sunkiai priima mintį, kad jie patys turi daryti sprendimus. Anksčiau gyvenimas buvo lengvesnis: darai tai, kas tau liepta. Dabar daugiau rizikos — gali suklysti. Anksčiau buvo masiniai projektai, o visi vaidino tik mažytę rolę, buvo be atsakomybės, tarsi už rankos vedami visą kelią. Dabar reikia pačiam apsispręsti. Visa ankstesnioji didelių projektų manija turi būti pergalvota, pakeista, apsiimant mažesnius, apčiuopiamesnius projektus.

Vyravo tinginiavimas ir asmeninės atsakomybės trūkumas. Kam svarbu, jei traktorius rūdyja ar derlius pūva lauke? Kieno atsakomybė? Tiktai ne mano! Kas turėtų prižiūrėti daugiabučių namų viešąsias vietas? Tai ne mano pareiga... Kodėl man kokybiškai dirbti, jei tą patį atlyginimą moka už kokybinį ir nekokybinį darbą? Kodėl iš viso dirbti, persistengti? Dirbi, ar nedirbi, vis tiek gaunai panašią algą. Nors Pabaltijy pasiliko šiek tiek vadinamosios „protestantų darbo etikos" bruožų, pereinant į laisvąją rinką paaiškės, kad gerai ir kokybiškai dirbantys darbininkai randa darbą, o prastai dirbantys — ne. Lenkijoje darbdaviai pastebi, kad rusai ir ukrainiečiai, atvykę į Lenkiją uždarbiauti, kruopščiau ir pigiau atlieka darbus negu vietiniai. Visiems aišku, kad čia veikia laisvosios rinkos principai: Ivanas, atvykęs į Lenkiją, stengiasi sunkiau dirbti, nes žino, kad per mėnesį gali užsidirbti tiek, kiek per pusmetį uždirbtų Rusijoje ar Ukrainoje.

Kadangi gyvenimas nebuvo normalus, tai ir žmonių elgesys buvo kitoks. Retas išmoko dalintis. Dažnai esu girdėjusi, kad persiųsta informacija, knygos, kompiuteriai ar kitos vertybės liko vienc kurio žmogaus nuosavybe. Čia atvažiavę, lyg tai šalpos organizacijų vardu rinkę aukas, pasisavino surinktus pinigus. Neretai pasitaiko, kad iš Lietuvos besilankantis žmogus, prašytas ir sutikęs parvežti (kartais už atlyginimą) vaistų ar ko kito, pasisavina visą — ar dalį — vežamos gėrybės.

Kaip žmonės negerbia vienas kito, ypač pastebima valdžios įstaigose, parduotuvėse, restoranuose. Tarnautojai nemandagūs, net įžūlūs ir tinginiauja. Tie, kurie prižiūrėdavo, kas gali ar negali kur įeiti, reikalaudavo ir gaudavo nežmoniškus kyšius. Nebuvo išmokta laisvai pasidalinti mintimis, išmokti ką nors iš skirtingų nuomonių, pasiklausyti ir pasimokyti iš kitų, kurie daugiau patyrę vienoj ar kitoj srityje; pamokančiai kritikuoti ir būti kritikuojamiems. Gal iš to įpročio ir dabar žmonės linksta į naują cenzūrą...

Dar viena nemaža neigiamybė yra aklas tikėjimas, kad viskas, kas iš Vakarų, ypač iš Amerikos, yra geriau. Tai tikrai netiesa. Vakaruose yra daug gera, bet daug vengtinų dalykų. Amerika ir kiti kraštai mokosi iš savo padarytų klaidų, vysto naujas idėjas. Būtų verta ir Lietuvai iš vakariečių klaidų pasimokyti, tuo būdu išvengiant Vakaruose pasitaikiusių skaudžių laikotarpių.

Pilies gatvė. Nuotr. Jono Kuprio

„DIRBTI SU JAUNIMU YRA PRIVILEGIJA"

Dvi savaites meldėmės, dirbome ir dalijomės skaidriu džiaugsmu su 170 moksleivių iš 23 Lietuvos vietų. Jie iš tiesų patyrė Jėzaus šeimos, Dieve išgyvenamos bendruomenės įsikūnijimą šioje tikrovėje. Kasdienės šv. Mišios su spontaniškais bažnytėlę sausakimšai užpildžiusio būrio bendrosios maldos šūksniais; susėdus ant medinių grindų, klausomi pamokslai. Prieš šią išsižaidusią, sveikai pailsusią minią, kaip niekad, pasijuntu esąs savo Mokytojo pasiuntinys. Pačių vaikų, virpančių nuo nepatirtos altoriaus artumos, atnešamos duonos ir vyno, gėlių ir jaunystei težinomų intencijų atnašos, trumpos, prasmingos, visus suvienijančios Taize giesmės, sklidinos ir skleidžiančios įkvėptą entuziazmą. Ar sugrįžę neužmiršime, kas yra ir ką nori iš mūsų gyvenimo padaryti Jėzus. Turbūt vis dėlto neištirpins, neišdildys bent jau gyvo, tikrovę perkeičiančio tikėjimo ilgesio brutali, paviršutiniška, tokia nutolusi nuo čia suvoktos idealo vizijos, kasdienybė. Turbūt ne, juk matėme, kaip daugelis verkė, uždarant stovyklą, atsisveikinant vadovus ir draugus, skirstantis.

Ir atrodo, kad, nepaisant dvasinių bėdų, lydinčių didelę dalį jaunimo iš vakarykštės, valstybiškai ateizuotos aplinkos, ekonominių bei finansinių problemų, pagaliau mūsų — vadovų — nepatyrimo, tai vis dažniau ir sklandžiau pavyksta. Pagrįstai dr. Arvydas Žygas kartoja: ateitininkų veikla Lietuvoje yra dar vienas Dievo egzistavimo įrodymas. Grynai natūraliomis priežastimis tai vargu ar paaiškinama. Stovyklos — tarsi išraiškinga pasaulio, Bažnyčios, Lietuvos miniatiūra, kur sutelktai atsispindi anų didžiųjų maštabų reiškiniai. Gali iš labai arti įsižiūrėti, apčiuopti ir netgi bandyti veikliai ieškoti galimų sprendimų. Kad ir kartų konflikto problema, įtampa tarp tradicijos ir naujovių katalikybėje, jos liturgijoje, teologijoje. Stebėjomės savojo jaunimo ir vyresnių Ignalinos parapijiečių, senučių, paprastai laikomų konservatyvia užtūra bet kokioms permainoms po šventaisiais skliautais, bendravimą Mišių Aukoje. Mergaitės, prie altoriaus pulpito skaitančios Šv. Raštą, paaugliai, nuo bažnyčios durų atnešantys paauksuotus šv. indus, kuriuos esame pratę matyti tik kunigo rankose, vyresniajai kartai galėjo pasirodyti pakankamai neįprasta, jei ne šventvagiška! Sunkoka įsigilinti, kad tokia yra Bažnyčios mintis, bendrosios krikštytųjų kunigystės pabrėžimas. Tačiau, kai jaunimas vieningai išpažinėjų įkarščiu užgiedodavo „Magnificat", „Laudate omnes gentes" ar „Kryžiumi, kryžiumi visada remiuosi", kai per ramybės palinkėjimą tiesdavo rankas, sveikindavosi ir apkabindavo visas senutes, ir, skęsdami rimtyje, atsidavę, banga po bangos klaupdavo Komunijai, žibėjo džiaugsmo ašaros močiučių, vyresniųjų akyse ir lūpos, kaip viltingą maldą, kartojo — „Šventi vaikai" ... Ir jokio konflikto. Matyt, viskas priklauso nuo meilės ir tikėjimo išpažinimo autentiškumo, vienybės su Bažnyčios mokymu, autoritetu. Žinoma, neturime iliuzijų dėl begalinio nuotolio tarp Dangaus harmonija nušvintančių akimirkų ir pastovaus tobulumo veržto dalies jaunųjų vienminčių gyvenimuose...

Bet geros pastangos nepraeina be padarinių, nors jie gal išsyk ir nepastebimi. Be poilsio, žaidimų ir maudymosi, klausomasi paskaitų, ištvermingai ir pagarbiai, nors gal ne kiekvienas lektorių žodis, ypač tarptautinis, suprantamas, o temos — vienodai įdomios. Svečių, aplankiusių Ignalinos stovyklą, galėtų pavydėti ir suaugusieji. Tai išeivijos at-kų šulai prof. Adolfas Damušis su žmona, tai dr. Petras Kisielius, kun. V. Rimšelis; federacijos vicepirmininkas V. Rastenis;

Dr. Arvydas Žygas ir Daiva Kuzmickaitė kalbasi su stovyklautojais Berčiūnuose. Nuotr. A. Kriaučiūno

moksleiviams kalbėjo poeto dukra Elena Bradūnaitė, dainavo Veronika Pavilionienė, apie Parlamento darbą pasakojo deputatas Vidmantas Pavilionis, draugystės, meilės, šeimos klaustukus aiškino nenuilstantieji kun. Algirdas Paliokas ir gyd. Nijolė Liobikienė iš CARITAS, užkariavę (toli gražu nelengvai laimimą šioje srityje) jaunuolių pasitikėjimą kilnia, bet aiškia, pagrįsta problemų interpretacija. Jau apsispręsdami vykti į stovyklą, visi buvo anketose pažymėję po tris būrelius, kuriuos norėtų lankyti. Tad dvi savaites, mokytojų padedami, galėjo kurti ir lavintis dailės, keramikos, teatro, etnografinio orkestrėlio, poezijos, žurnalistikos, kūrybingo šeimininkavimo grupėse. Būtumėte kartu su mumis stebėjęsi vaikų kūrybingumu — kas tą jėgą pažadina, „privačios iniciatyvos laisvė" ir geranoriškas draugų dėmesys? Stovyklos laikraštėlis, literatūros ir talentų vakarai, talkininkaujant teatrologei Vitalijai Truskauskaitei pastatyta Torntono Vailderio pjesė, pagaliau suvažiavimas, Moksleivių at-kų sąjungos pirmininku išrinkęs visų pamiltąjį, švelniai griežtą komendantą Vytautą Gluoksnį — visa tai jau paženklinta ryškiu brėstančios patirties, sąmoningo, mylinčio savęs atidavimo antspaudu. Užgniaužę kvapą, vietomis tarėmės už padaiguotų sakaliukų sparnų įžvelgią tą būsimą naujosios, doresnės Lietuvos skrydį. Jį, be abejo, skatina ir gyvas pavyzdys. Juk dirbti vadovais žmonės čia ateina ne už atlyginimą, ne iš profesinės pareigos, o aukodami atostogų laiką, ištikimybės Evangelijos idėjai ir meilės vaikams vedami.

Sutarėme, kad stovyklai reikia išrinkti vardą. Įvairių variantų pasiūlyta kuone pusšimtis, dažniau kartojosi „Aukštaitija", Ąžuolas", „Aušra", kuone sąmoningiausias buvo „Deimančiukai atominiuos ežeruos". Ir vis dėlto balsų dauguma jaunimas savo stovyklai išrinko Arkivysk. Julijono Steponavičiaus vardą. Už jo vėlę melstasi, aukotos šv. Mišios, susipažinta su garbingojo Tremtinio nuopelnais Lietuvos katakombų Bažnyčiai, tad ateitininkų sprendimas liudijo tam tikrą pilietinį nuovokumą; kaip ir etnografinis koncertas Sniečkaus gyventojams; kaip ir pamaldžiu kruopštumu sutvarkytos, išpuoštos žydų kapinės apleistame, dilgėlėtame pušyne.

Apskritai stovykla vėl be galo įtaigiai patvirtino dr. Arvydo Žygo nuostatą: „Dirbti su jaunimu mums, vadovams, yra ne sunki našta, o privilegija..."

Kun. Robertas Grigas

Ignalina, 1991 m. birželio 17-30 d.

Lietuvos moksleiviai at-kai klausosi paskaitos

Panevėžio vyskupijos ateitininkai, pereitą vasarą stovyklavę Berčiūnuose. Nuotr. S. Bagdonavičiaus

ATEITININKŲ VASAROS STOVYKLOS VILKAVIŠKIO VYSKUPIJOJE

Pereitą vasarą Vilkaviškio vyskupijoje vyko dvi ateitininkų vasaros stovyklos. Į pirmąją Pavištyčio — suvažiavo jaunučiai iš visos Lietuvos. Lazdijuose stovyklavo Vilkaviškio vysk. moksleiviai ateitininkai.

Pavištyčio stovyklai buvo ruoštasi iš anksto. Ją organizavo Vilkaviškio vysk. at-kų valdyba kartu su JAS. Stovyklavo apie 200 žmonių. Tai pirmasis jėgų išbandymas besiformuojančiai JAS, kurios pirmininkė ir stovyklos viršininkė Danutė Kaminskaitė ir jai talkinę žmonės puikiai atliko savo uždavinį, nors rūpesčių buvo daug.

Stovykla vaikus pasitiko puikiu oru, nuostabiu gamtovaizdžiu: čia pat pušynas, skaidrus Vištyčio ežero vanduo, gražus stovyklos išplanavimas, erdvios valgyklos, vaikų ir vadovų gyvenamosios patalpos. Visa tai kėlė nuotaiką ir sudarė puikias sąlygas dvasiniam brendimui. Tiesa, dalis vaikų su vadovais gyveno ir pasenusiuose, pergrūstuose mediniuose nameliuose, tačiau šis nepatogumas tarnavo tik glaudesniam bendravimui, didesniam vienos, bendros šeimos dvasios pajautimui.

Pernai, viešėdama JAV pas užjūrio at-kus, Danutė domėjosi stovyklų organizavimu, jaunučių veiklos klausimais. Šiemet jai teko tai praktiškai realizuoti. Stovyklai vadovavo: komendantas Vytautas ir vyr. mergaičių vadovė Violeta Ivanauskai, „Žirniukų" būrelio vad. studentė Aušra Giedrikaitė, teatro būrelio vad. KVD dėstytoja Vitalija Truskauskaitė, žurnalistikos būrelio vad. architektė Dalia Kabašinskienė, vaistažolių rinkimo vad. chemijos mokslų kandidatė Vilmantė Borutaitė, giesmių būrelio vad. lituanistė Bernadeta Mališkaitė, klierikai Arūnas Poniškaitis, Vytautas Sakavičius, Saulius Kasmauskas, Gintas Kuliešius, Vytautas Žemaitaitis, Arūnas Užupis, Gytis Tamašauskas — radio būrelio vad. „Kregždučių", „Ežerinukų", „Svajoklių" „Auksinių Žuvelių", „Čiauškučių", „Žirniukų", dailės, pynimo, liaudies papročių ir kitų būrelių vadovai rūpinosi harmoningu stovyklos gyvenimu.

Stovykloje kasdien, vaikų piešiniais papuoštoje koplytėlėje, buvo aukojamos šv. Mišios, jų metu giedamos S. Ylos giesmės. Kasdien, net ir pamokslo metu, vaikai bendravo su visų pamėgtu dvasios vadu kun. Robertu Bruzga. Be jo visokeriopos pagalbos Pavištyčio stovykla būtų neįsivaizduojama. Vaikai demonstravo savo sugebėjimus vaidinimėlių, šokių, ir žaidimų, poezijos, kasyčių pynimo, šypsenų-juoko, talentų vakarų metu. Jų išradingumui nebuvo ribų. Stovyklos metu atsiskleidė tiek vaikų, tiek vadovų talentai. Labiausiai atmintin įstrigo susikaupimo vakaras, kurį pravedė klier. A. Poniškaitis su savo jaunesniaisiais seminarijos draugais. Visi ėjome, garsiai kalbėdami rožinį, stotyse garsiai mąstėme apie didžiąją tėvų, tėvynės ir viso pasaulio žmonių meilę, kopėme į aukštą skardį, nuo kurio stebėjome tą paprastą, kasdienį gamtos stebuklą — saulės leidimąsi ir pasislėpimą tolimame ežero horizonte. Ilgai išliks kun. Roberto palaiminimo žodžiai, giedotos nuostabiosios lietuviškos giesmės, vėliavos nuleidimas, vakaro šūkiai, naktinė kelionė į mišką, tokia netikėta vaikam, bet tokia nuostabi, praskleidusi nakties tylos, miško grožio, medžių kalbos paslaptis. Čia buvo laikomos šv. Mišios, skambėjo kun. Roberto balsas, mokantis įsiklausyti į gamtos kalbą, pamatyti ir išgirsti tai, ko anksčiau nematėme ir negirdėjome.

Pavištyčio stovyklą savo viešnage papuošė ir atidarymo ceremonijose kalbėjo svečiai: dr. A. Damušis su žmona iš JAV, dėdė Juozas (kun. Šeškevičius) iš San Paulo Brazilijos; paskaitas skaitė kun. Juozapas Kaminskas, OFM, gydytojos Birutė Žemaitytė ir Emilija Montvilienė, mokyt. Daiva Kuzmickaitė, kun. Robertas Grigas ir kiti. Pačią paskutinę dieną vaikai buvo apspitę pagaliau atsiradusį dr. Arvydą Žygą, studentes at-kes iš JAV — Astą ir Vidą Kazlauskaites.

Ilgai dar išliks mūsų atmintyje atsisveikinimo laužas ir aplink jį šokusių jaunųjų Lietuvos idealistų, liepos mėn. pirmąją pusę stovyklavusių Pavištytyje, siluetai. Ilgai plaksis rūsčios tąnakt Vištyčio ežero bangos, mėčiusios mūsų katamaraną, švelni lietuviška liadies daina ir didelė, didelė Viltis...

Almantas Geležius

LIETUVOS TAUTINIŲ IR KRIKŠČIONIŠKŲJŲ JAUNIMO ORGANIZACIJŲ IR JUDĖJIMŲ CENTRAS „GYVOJI DVASIA"

Lietuvos tautinių ir krikščioniškų jaunimo organizacijų centras (LTLKPC), kuris save vadina „Gyvoji Dvasia", yra centras, sudarytas iš įvairių jaunimo judėjimų ir organizacijų, kurios susibūrusios laisva valia tam, kad veiktų kartu, viena kryptimi, vienu rūpesčiu.

Lietuvos jaunuomenės dvasinio atsinaujinimo ir ugdymo dvasinių tautinių vertybių pagrindu, siekiant nepriklausomumo ir laisvos Lietuvos

PRINCIPINIAI NUOSTATAI

1. Visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios" centrą, išpažįsta Dievą, Visatos Sutvėrėją, Gyvybės, Tiesos, Gėrio, Grožio ir Meilės Šaltinį.

2. Visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios" centrą, yra nepriklausomos viena nuo kitos, savarankiškos, nevalstybinės ir pasipelnymo nesiekiančios Lietuvos jaunimo bendruomenės.

3. Visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios" centrą, dalyvauja pasitarimuose ir akcijose, kurių tikslas yra prisidėti prie jaunimo auklėjimo, gailestingumo ir labdaros darbų, žmogaus teisių ir sąžinės laisvės gynimo, socialinio teisingumo įgyvendinimo visiems Lietuvos piliečiams ir gyventojams.

4. Visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios" centrą, ypatingą dėmesį skiria Lietuvos jaunuomenės tautinio ir dvasinio prisikėlimo darbui. Tai vykdoma per švietimą ir artimą bendravimą su jaunimu.

5. Visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios" centrą, ypatingą dėmesį skiria visoms socialinėm apraiškom, kurios prieštarauja žmogaus dvasios tobulėjimui, nužmogina nuostabų Dievo kūrinį, vadinamą „žmogumi", arba tiesiog veda prie žmogaus gyvybės naikinimo ir visuomenės griovimo. Todėl, visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios" centrą, griežtai kovoja prieš girtumą ir kitų narkotikų naudojimą, prieš šeimos gyvenimo šventumo pažeidimą, prieš negimusių kūdikių žudymą, prieš pornografiją, prieš bet kokį žmogaus išnaudojimą ir žmogaus sakralumo pažeminimą.

6. Visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios" centrą, kovoja prieš nihilistinę, materialistinę, svetimą kultūrą, kuri skverbiasi į Lietuvą iš Rytų ir Vakarų arba yra sąmoningai diegiama savanaudiškų, sau pelno siekiančių individų ir organizacijų. Jausdami, kad Lietuva ir jos kultūra buvo sunkiai sužalota, pristabdyta ir subarbarinta per 50 komunistinės okupacijos metų, manome, kad tolimesnis svetimos kultūros ir materializmo diegimas yra lietuvių tautos dvasinio genocido tęsinys. Todėl principingai siekiame atnaujinti Lietuvos gyvenimą ir Lietuvos jaunuomenės sąmonę idealistinės, etninės kultūros tradicijų, vertybių ir pasaulėžiūros pagrindu.

7. Visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios" centrą, siekia vienas kitą gerbti, vienas kitam padėti, vienas kitą palaikyti ir stiprinti dvasioje. Siekia visuomet vadovautis visuotinės pagarbos, santarvės, sąžiningumo, atvirumo ir artimo meilės dvasia, siekiant Lietuvos jaunimo susitelkimo ir vienybės bendram tautiniam ir dvasiniam mūsų Lietuvos prisikėlimui.

8. Nors visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios' centrą, yra nepriklausomos ir savarankiškos organizacijos, visuomet bus siekiama bendradarbiauti su Bažnyčia, Lietuvos Respublikos valstybinėmis struktūromis ir patriotiniais tautiniais judėjimais, kurių tikslas taip pat yra Lieutuvos jaunuomenės moralinis auklėjimas, švietimas, tobulinimas ir tautinis dvasinis atnaujinimas.

ORGANIZACINIAI KLAUSIMAI

9. Visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios" centrą, renkasi ne mažiau kaip vieną kartą per tris mėnesius tam, kad aptartų bendrus rūpesčius, įvertintų Lietuvos jaunuomenės padėtį, opiausias problemas ir pasidalintų patirtimi bei darbo vaisiais, siekiant prasmingiau ir su jaunatviška energija toliau nepailstamai dirbti kilnių principų įgyvendinimui. Šių pasitarimų rezultatai yra skelbiami žiniaraščio forma Lietuvos Vyskupų Konferencijai, Lietuvos Aukščiausiajai Tarybai, Švietimo ministerijai, lietuvių išeivijai bei kitiems, to pageidaujantiems.

10. „Gyvosios Dvasios" centras yra Vilniuje ir Kaune (Katalikų jaunimo centre). Visų sąjūdžių ir organizacijų susitarimu yra skiriams būstinių sekretorius, kuris veikia kaip ryšininkas tarp visų „Gyvosios Dvasios" centro sąjūdžių ir organizacijų ir kurio pagrindinis tikslas yra informacijos perdavimas visiems centro nariams.

11. „Gyvosios Dvasios" centras turi patariamąjį vienetą, vadinamą „Gyvosios Dvasios" centro Taryba, kurios tikslas yra būti jaunimo organizacijų patarėja ir globėja. Asmenys, įeinantys į „Gyvosios Dvasios" centro Tarybą, dalyvauja visuose pasitarimuose ir turi patariamojo balso teisę, iškilus nesutarimui tarp „Gyvosios Dvasios" centro narių, šie tarybos nariai, reikalui esant, atlieka Garbės teismo funkciją tam, kad būtų sprendžiamos iškilusios problemos ir neaiškumai. Visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios" centrą, susitaria dėl Tarybos narių pakvietimo.

12. Lietuvos jaunimo organizacijos ir judėjimai, norintys dalyvauti „Gyvosios Dvasios" centro veikloje, raštu apie tai praneša GDC Tarybai.

„Gyvosios Dvasios" centro pasitarimuose dalyvauja Lietuvos tautinių ir krikščionišku jaunimo organizacijų ir judėjimų vyriausiosios valdybos arba jų įgalioti atstovai. Tik vyriausių valdybų pasitarimuose ir esant jų pritarimui gali būti priimami bendri sprendimai, pareiškimai ir bendradarbiavimo projektai. Bet kokie pareiškimai šių organizacijų vardu, be vyriausių valdybų žinios, yra neteisėti ir negaliojantys.

Organizacijos ir judėjimai, norintys iš GDC pasitraukti, apie savo išstojimą praneša raštu GDC Tarybai.

13. Visi sąjūdžiai ir organizacijos, įeinančios į „Gyvosios Dvasios" centrą, renkasi vieną kartą per metus tam, kad galėtų kartu pabendrauti maldos ir santvarės dvasioje.

LIETUVOS TAUTINIŲ IR KRIKŠČIONIŠKŲJŲ JAUNIMO ORGANIZACIJŲ IR JUDĖJIMŲ CENTRO „GYVOJI DVASIA" DEKLARACIJA

Mes esame Dievo vaikai. Mes tikime, kad Dievas šį pasaulį sukūręs ir mums dovanojęs, ir todėl tikime, kad per žmogaus veiklą Dievo karalystė yra statoma šioje žemėje.

Mes tikime, kad tauta yra Dievo dovanota didžioji šeima, per kurią žmogus šioje žemėje bendrauja su pasauliu.

Mes tikime, kad kiekviena tauta yra brangi Dievo akivaizdoje ir kad kiekviena tauta yra pašaukta Dievo plane vykdyti Jo valią šioje žemėje.

Mes tikime, kad kiekvienas žmogus yra Dievo Tautos narys, ir tikime, kad kiekvienas žmogus yra vertingas, kad kiekvienas, nežiūrint išsilavinimo, ekonominės padėties, tautinės kilmės, yra lygiavertis Dievo vaikas. Kiekvienas žmogus yra vertas pilnos

Pavištyčio JAS stovyklos vadovybė atidarymo metu. Iš k.: kun. R. Bruzda, dr. D. Kaminskaitė (stovyklos vadovė), V. Ivanauskas, dr. A. Geležius, V. Ivanauskienė ir kiti. Nuotr. J. Damušienės

besąlyginės meilės ir pagarbos, kiekvienas turintis visuotinę žmogaus sąžinės laisvės teisę ir pilnas teises gyventi laisvėje, be baimės, be prievartos, laisvame gyvenimo prasmės ieškojime ir pilname žmogiškojo potencialo tobulėjime ir žydėjime.

Mes tikime, kad žmogaus sąžinės laisvė yra neatsiejama nuo Dievo kviętimo kiekvieno žmogaus gyvenime suvokti savo gyvenimo užduotį ir siekti savo gyvenimo misijos įgyvendinimo.

Mes tikime, kad šis Dievo kvietimas kiekvienam žmogui pasireiškia kaip žmogaus siekimas viso to, kas yra gera, gražu, teisinga, kilnu, mylima, ir kad tai yra Dieviškosios prigimties įsikūnijimas žmogiškoje egzistencijoje.

Todėl mes teigiame, kad jaunimo veikla Lietuvoje turi siekti aukštų vertybių ir idealų, ir todėl viskas, kas prieštarauja dorai, moralei, etikai, harmonijai, grožiui ir gėriui, yra svetima mūsų tautai ir mūsų jaunystei.

Todėl mes siekiame pasišvęsti savo tautai, kad visi mūsų darbai, siekiai, laimėjimai tarnautų dvasiniam atgimimui, šviesiai jos ir žmonijos ateičiai ir didesnei Dievo garbei.

Todėl siekiame ypatingą dėmesį atkreipti į tautos švietimo darbą ir jaunimo auklėjimą, kad savo darbu ir pasišventimu visuomet vestume savo tautos jaunuomenę Tiesos ir Meilės įgyvendinimo keliu, kurio šaltinis yra Gyvasis Dievas.

Mes tikime, kad gilios, prasmingos, kilnios ir šventos idėjos buvo sukurtos lietuvių tautos kultūroje per tūkstančius metų šioje ugnies, šventųjų vandenų, gintaro, saulės kryžių ir Rūpintojėlių žemėje. Todėl siekiame gaivinti savo tautinius papročius, etninės kultūros išraiškas ir vartoseną kasdieniniame gyvenime ir lietuvių tautinės pasaulėžiūros sugrąžinimą į savo visuomenės gyvenimą. Visa tai siekiame įgyvendinti, vadovaudamiesi savitarpio pagarbos, santarvės, ramybės dvasioje, visuomet prisiekdami siekti Tiesos įgyvendinimo Meilės dvasioje ir mylėdami visa tai, kas yra Tiesa.

Mes Lietuvos jaunimas, esame dėkingi Gerajam Dievui už gyvybės dovaną, už savo tautos laisvę ir nepriklausomybę, už visas gyvenimo dovanas.

Mes esame Lietuvos jaunuomenė, kuri siekia gyventi džiaugsmingą, drasią ir ištvermingą, vilties kupiną, idealizmo pilną, amžinai jauną Gyvąją Dvasią. Mes kviečiame į savo tarpą visą mąstančią, Tiesos ir Gėrio ieškančią Lietuvos jaunuomenę.

Tepadeda mums Dievas visa tai nuoširdžiai įgyvendinti.

ASMUO IR LAISVĖ

Tik pažvelkite broliai, kas gi jūs, pašauktieji, esate?
1 Kor 1:26

Lietuvos Ateitininkų Federacijos
MAS Rudens akademija
Metelial 1991

Penktadienis, lapkričio 8 d.

12:00 Registracija ir apsitvarkymas — Metelių klebonijoje
17:30 Pasiruošimas Šv. Mišiom
18:00 Iškilmingos atidarymo Šv. Mišios; pamokslą sako Metelių klebonas, kun. Vytautas Prajara
19:30 Vakarienė
20:30 Susipažinimas su Rudens akademijos programa ir tikslais „Žmogus sala, žmogus — asmuo, žmogus — gyvasis akmuo" dr. Arvydas Žygas kūrybinis darbas būreliuose
23:30 Bendruomenės pasidalinimas ir atsisveikinimas su diena
24:00 Tyla

Šeštadienis: lapkričio 9 d.

7:30 Kėlimasis, mankšta, susitvarkymas
Rytinė malda, pamąstymas dienai.
8:30 Pusryčiai

Teorijos rytas

9:00 Diskusiniai būreliai (*Asmuo ir Laisvė)*
10:00 Diskusinių būrelių minčių pasidalinimas ir įvertinimas, Petras Plumpa
11:45 Pertrauka
12:00 „Laisvė vergovėje ir vergystė laisvėje" kun. Robertas Grigas

Viešpatyje pašauktas tikėti vergas yra Viešpaties išlaisvintasis
Panašiai ir pašauktas tikėti laisvasis yra Kristaus vergas.
Jūs brangiai nupirkti nepasidarykite žmonių vergais.

I Kor 7 22-23

13:30 Tradicinės ir naujos giesmės
14:15 Pietūs
15:00 Laisvalaikis

Praktikos popietė

16:30 Diskusiniai būreliai
17:15 „Asmenybės dalelės, Bendruomenės asmenybės. Jungtis ir Laisvė" diak. Petras Kanapka

Esama skirtingų malonės dovanų, tačiau ta pati dvasia (I Kor 11:4)

18:15 pasiruošimas Šv. Mišiom
19:00 Iškilmingos Šv. Mišios: Kristaus Pavasaris Lietuvoje Rudenyje
Lietuvos Pavasarininkų židinio šventė Meteliuose
20:15 Vakarienė
21:00 Vakaro programa ir linksmavakaris

Sekmadienis: lapkričio 10 d.

7:30 Kėlimasis, susitvarkymas
8:30 Pusryčiai

Maldos ryžto rytas

9:00 Rudens akademijos uždarymas

„Aš sodinau, Apolas laistė, o Dievas augino" I Kor 3:6.

11:00 Vytautas Gluoksnis; uždarymo Šv. Mišios
13:00 Išvyksta autobusai į Kauną

Brangūs dvasios tėvai, kuopų globėjai ir moksleiviai ateitininkai

Tikimės, kad sėkmingai prasidėjo gražus ir darbingas jūsų ateitininkų kuopos gyvenimas. Tikimės, kad nauja energija, kūrybingumu ir gyvastimi vėl einate į savo mažus pasaulius, siekdami tikrai iš visos širdies „Visa atnaujinti Kristuje". Mums būtu labai malonu vėl susitikti ir atnaujinti tą ryšį, kurį užmezgėme šią vasarą stovykloje. Galėtume pasidalinti dabartiniais laimėjimais, nauja patirtimi ir kartu pagalvoti apie ateities rūpesčius ir uždavinius. Šio laiško tikslas — pakviesti jus į Ateininkijos mokyklos naujuosius mokslo metus. 1991-1992 akademinių metų veikloje Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Centro Valdyba (MAS CV) kartu su Lietuvos Ateitininkų Federacijos vyriausia valdyba (LAF VV) yra numačiusi tris moksleiviškų akademinių dienų ciklus, kurių tikslas bus pagvildenti laisvės sąvoką. Laisvė yra vienas iš labiausiai naudojamų žodžių mūsų gyvenime šiandien. Ar tikrai suprantame šio žodžio prasmę? Ar suprantame, kad Tiesa ir Laisvė

yra žodžiai, neatsiejami vienas nuo kito? („Jūs pažinsite tiesą ir tiesa padarys jus laisvus", Jn 8:32). Ar suprantame, kas yra ta „Tiesa", kuri gali padaryti mus laisvais? Ar esame pamąstę apie laisvės tiesą, ir taip pat apie skirtingas šio žodžio interpretacijas? Ar suprantame, kad laisvė gali taip pat būti neteisingai interpretuojama ir suprasta? Ar Lietuva jau tikrai laisva? Trejose akademinėse dienose mąstysime apie laisvės esmę ir jos įpareigojimas mums — katalikams, lietuviams, inteligentams, visuomenės ir šeimos nariams (t.y. pagal penkis Ateitininkijos principus). Ar laisvė gali įpareigoti?

Rudens akademijoje gvildensime temą: „Asmuo ir laisvė".

Žiemos akademijoje — „Tikėjimas ir laisvė".

Pavasario akademijoje: „Tauta ir laisvė".

Kartu mąstysime, kartu dirbsime, kartu bręsime. Šiame darbe augsime kaip asmenybės ir kaip Lietuvos jaunuomenė, laisva sąžine pasirinkusi savo gyvenimo šūkį: Omnia instaurare in Christo! Šalia intensyvaus ir kūrybingo darbo akademinėse dienose turėsime laiko kartu pabendrauti ateitininkiškoje dvasioje, pasidalinti gyvenimo duona, susipažinti, o svarbiausia, visa tai paaukoti Dievo garbei ir tautos ateities kūrimui. Tikimės, kad šios akademinės dienos bus Jums visiems atsinaujinimo ir asmeninio praturtėjimo dienos. Todėl nuoširdžiausiai kviečiame visus vyresniųjų klasių moksleivius (nuo 10 iki 12 klasės) jose dalyvauti. Raginame visus globėjus, dvasios vadus, klebonus, pažįstančius parapijų ir mokyklų jaunimą, kuriam būtų labai prasmingos šios dienos, paraginti jaunimą į jas atvykti ir susipažinti su „Ateities" sąjūdžio dvasia ir jaunaisiais „spiritus movens".

Telaimina gerasis ir mylintis mūsų Tėvas visus Jūsų darbus, rūpesčius, ateities planus, visiems besidarbuojant tam, kad Kristaus Evangelijos dvasia prikeltų mūsų tautą ir ją atnaujintų naujam gyvenimui. Tegul naujoji mūsų tautos laisvė būna Kristaus Meilės ir Tiesos laisvė.

Garbė Kristui!

Kun. Vaclovas Aliulis, MIC

Lietuvos Ateitininkų
Federacijos dvasios tėvas

Vytautas Gluoksnis,

Moksleivių Ateitininkų
Sąjungos Centro Valdybos
pirmininkas

Būrys moksleivių pereitą vasarą Panevėžio vyskupijos at-kų vasaros stovykloje Berčiūnuose. Nuotr. A. Kriaučiūno

Vytautas Mačernis

LAIŠKAS KRISTUI

Mes parašysim, Kristau, Tau šį menką laišką,
Žodžius gražiausius iš pačios širdies.
Gal nesuprantamas, gal bus kitiems neaiškus,
Ir žmogui mirusiam širdy lyg varpas neskambės.

Šiandieną mylime Tave mes, Kristau,
Nes su Tavim gyvent lengviau.
Aukojam Tau save, jausnystę,
Gražias dienas aukojam Tau.

Tavy viltis, kai saulė teka rytą,
Kai žvaigždės blėsta vakare.
Nebus Mesijo mums ir Pranašo nebus mums kito,
Ir niekas niekad nepakeis Tavęs.

Jau mintyse žali žolynai želia —
O auga meilė Tau tokia stipri.
Ir lenkias prieš Tave balti laukų berželiai,
Ir žiba žvaigždės naktimis.

KRISTAU, ŠIRDŽIŲ KARALIAU!

Koks varganas ir skurdus Tavo valdžios sostas Betliejuje! Ir kas tada galėjo tikėti, kad ant anų paprastų ėdžių ilsisi Karalius, atėjęs atnaujinti visa, kas yra žemėje ir danguje! Vienok jau ir tada žemės karaliai klojo Tau dovanas ir pagarbiai nulenkė galvas.

Tavo kojos išmindžiojo Palestinos kelius ir takelius. Kaip nuskurdęs elgeta keliavai iš miestelio į miestelį. Paukščiai ilsėjosi medžių šakose, žvėrys ramūs lindėjo urvuose, o tu, naujųjų laikų Karalius, neturėjai kur galvos priglausti... O tačiau tų miestelių gyventojai jau ir tada suvokė, kad Tu visus kvieti į savo karalystę, tekančią teisingumu, meile, taika, šventumu ir malone. Tokio keleivio ir tokio elgetos jie dar nebuvo matę: prastuose Tavo rūbuose žėrėjo karališka širdis, kad ir ne kartą pridengta ilgos kelionės dulkių ar nesvetingų žmonių pavydo, kerštо, klastos...

Tave, karalių Karalių ir viešpataujančių Viešpatį, Tavo paties tauta ir Tavo šalies vyriausieji pareigūnai vedžiojo po teismų sales ir ieškojo Tau mirties sprendimo. Net ir tada Tu drąsiai jiems pasakei: „Aš esu karalius. Aš tam gimiau ir tam atėjau į pasaulį, kad liudyčiau tiesą".

Kai žmonės, paruošę Tau kryžiaus mirtį, skirstėsi namo švęsti metinių švenčių ir tarėsi užbaigę Tavo karaliavimo dienas, Tu, tikrasis širdžių karaliau, dieviškoje garbėje šventei pergalės šventę ir tarei:

„Mano sostas — žmonių širdys. Kaip marių smiltis nuplaus amžiai žemiškąsias karalystes, o manoji tvers amžinai, nes visais amžiais žmonės alks ir trokš teisingumo, meilės, taikos, šventumo".

Kristau, širdžių karaliau, stiprink ir mumyse tokį troškulį ir tokį alkį, kurį tik Tavoji širdis pagirdo ir pasotina!

Ateitis, nr. 8, 1953 m.

MALDA

Šventame rašte rašoma: „Jei Dievas nestato, veltui statytojai vargsta". Džiaugdamiesi Lietuvos laisve ir ateitininkų sąjūdžio 80 metų sukaktimi, švęsdami „Ateities" žurnalo aštuoniasdešimtąjį gimtadienį, galime drąsiai sakyti, kad ateitininkija — tai Dievo statybos kūrinys. Todėl junkimės, kaip viena šeima, prašydami ir toliau Dievo palaimos ateitininkų sąjūdžiui.

Tiek daug mums žiburių davei, o Viešpatie. Tiek kankinių ir tiesos skelbėjų išaugo ateitininkų gretose. Meldžiame Tave, kad Dovydaitis, Šalkauskis, arkivyskupas Reinys ir kiti, kurie kaip šventi kariai skelbė Tavo vardą mūsų tautoje, būtų paskelbti šventaisiais.

Gerasis Tėve, naujos būties ir naujo pasaulio Kūrėjau, tegul niekada gyvoji Sekminių ugnis neužgęsta „Ateities" žurnalo puslapiuose ir tų žmonių širdyse, kurių meilės bei rūpesčio dėka, „Ateitis" mus pasiekia.

Viešpatie Dieve, globok mūsų tautos jaunimą. Leisk jam suvokti ir išpažinti Tavo idealus, kad jaunieji išaugtų doromis ir šviesiomis asmenybėmis.

Dieve, laimink Lietuvoje atsikūrusią ateitininkiją. Meldžiame, kad ji būtų antruoju, būtent — dvasiniu, mūsų tautos atgimimu.

Globok ateitininkiją išeivijoje. Ji jau tiek dešimtmečių nešė Tavo vėliavą svetimuose kraštuose ir išsaugojo ateitininkų idealus.

Viešpatie, amžinybės Dieve, priimk į amžinąjį džiaugsmą visus ateitininkų sąjūdžio narius, o ypač tuos, kurie paguldė savo gyvybę kovoje už Lietuvos laisvę ar tolimoje tremtyje.

Viešpatie, Tu esi Vadovas mūsų kovoje. Suteik mums drąsos be atilsio paaukoti visas savo jėgas už Kristaus karalystės įgyvendinimą savo aplinkoje. Išmokyk mus visuomet dalintis duona, gerumu ir meile. To prašome per Kristų, mūsų Viešptaį. Amen.

(Malda, skaityta sukaktuviniame „Ateities" vakare, Čkagoje, lapkričio 16 d.)

KALBOS SKYRIUS

Kaip lietuvių kalboje atsirado žodis *pinigas*

Lietuvių kalboje vartojamas žodis *pinigas,-ai,* kalbininko K. Būgos nuomone, yra skolinys iš vidurinės vokiečių žemaičių kalbos *pennig.* Jis į lietuvių kalbą patekęs apie 1200 m. Žemaičių *piningas* esąs kiek senesnis, jį galima kildinti iš senovės vokiečių žemaičių *penning* (sen. saksų *penning* — „frankų sidabrinis dinaras"). Vokiečiai šį žodį gavo iš lotynų kalbos, plg. *pannus* „gelumbės, milo gabalas; skuduras" per sen. frizų *pan* (d) „milas, gelumbės; skuduras, skiautė" (vok. *Pfand* „iš skolininko paimtas jo daiktas").

XVI-XIX a. raštuose ir žodynuose žodžio pinigas formos ir jų rašyba įvairuoja, pvz.: *pinigas, -ai, pinnigas, pjnnigas, pinnigas, piningas, pinningas, pynyngas, penigas, peiningas* ir kiti. Vis dėlto daugumoje žodynų vyrauja *piningas (peningas).* Senuosiuose lietuvių raštuose vartojami žodžiai *penigas, peningas* sutampa su vidurinės vokiečių žemaičių *pennige, penninge* ir prūsų *penningans* (acc. pl). Galima sutikti su K. Būga, kad lietuviai *pinigo* pavadinimą gavo iš vokiečių žemaičių tarmių.

Tos pačios šaknies *pinigo* pavadinimus turi daugelis germanų ir slavų kalbų, pvz.: švedų *pänning,* danų *penge,* anglų *penny,* olandų *penning,* čekų *peniz,* lenkų *pieniadz* ir t.t.

Iš daiktavardžio *pinigas* sudaryta išvestinių daiktavardžių su priesagomis *-avimas, -umas, -(i)ninkas, -(u)očius, -(u)očas, -uočka, -uočiuvienė, -uotis, -orius, -ynas, -inė, -inis: pinigavimas, pinigingumas, piniginninkas, piniguočas, piniguočius, piniguočiuvienė, piniguotis, pinigorius, pinigynas, piniginė, piniginis...*

Gausu būdvadžių su priesagomis *(u)otas, -ingas, -inis, -iškas: piniguotas, pinigingas, piniginis, pinigiškas.* Nemažai veiksmažodžių su priesagomis *-ėti, -auti, -uoti, -inti: pinigauti, piniguoti, pinigėti, piniginti;* su priešdėliais ir priesagomis, o taip pat ir sangrąžinių veiksmažodžių fomų (*pasipinigauti, prisipinigauti...*).

Nors *pinigas* seniai ir plačiai vartojamas, turi daug hibridinių darinių, bet daug reikšmių neįgavo. Pagrindinės jo reikšmės yra šios: 1. „moneta", 2.(pl.) „metalinis ar popierinis ženklas kaip vertybės matas"; 3. (sing.) „lėšos, kapitalas".

Su žodžiu *pinigas* užrašyta daug priežodžių, palyginimų, vaizdingų pasakymų, pvz.: kas turi *pinigų,* tas nebijo nė kunigų; kai *pinigai* kalba, visas pasaulis tyli; pražuvo kaip piktas *pinigas;* kur barasi ar *pinigus* skaito, iš ten bėk šalin.

Germanizmas *pinigas* įsiliejo į lietuvių žodyną, prisiderino prie kalbos gramatinės struktūros ir turbūt niekam neateis į galvą jį kitu, lietuvišku žodžiu pakeisti.

N. Čepienė, „Pinigas", *Kalbos kultūra,* 59, Mokslas, Vilnius, 1990

Atkreipkime dėmesį į nevartotinus žodžius

asmeniniai (prieveiksmis) *asmeniškai, pats.* Aš jam *asmeniniai (= pati, asmeniškai)* tai pranešiu. Prašau *asmeniniai (= asmeniškai)* kiekvieną pasisakyti: už ar prieš.

daugelyje atvejų — nevartotinas vertinys — *dažniausiai, paprastai, daugeliu atvejų. Daugelyje atvejų (= dažniausiai, paprastai)* jie meluoja.

daugumoje — nevartotinas reikšme „daugiausia, dažniausiai, paprastai". Į stovyklą *daugumoje (=dažniausiai)* suvažiuoja veiklieji moksleiviai. *Daugumoje (=paprastai)* mūsų susirinkimai yra įdomūs.

vartotinas: Narių *daugumoje* pasitaiko ir tinginių. *Daugumoje* namų jau degė šviesos.

dvasiniai — prieveiksmis — *dvasiškai.* Mes čia *dvasiniai (=dvasiškai)* atsigaivinome.

dvasiškis, dvasiškija — dvasininkas, dvasininkija. Dvasiškiui (=dvasininkui) nepridera į politiką kištis. Tautai reikalinga gera *dvasiškija (=dvasininkija).*

davaliai, davalios — hibridas — *iki valiai, pakankamai, daug, kiek norint, iki soties.* Jau man tų tavo kalbų *davaliai (=pakankamai, per akis, iki valiai).* Pasivaikščiojome *davalios (=iki valiai, kiek norėjom).*

da — nevartotina svetimybė. Vietoj jo vartoti priešdėlius: *at-, į-, iš-, pa, pri-, su-: dabėgti; damokėti= primokėti; dasiprotėti =susiprotėti, susiprasti; nedakepęs =neiškepęs, nevisai iškepęs, apyžalis; danešti =atnešti, prinešti; dakarsti =apkarsti.*

pergyventi — nevartotinas reikšme „jaudintis, sielotis, sielvartauti, liūdėti, nerimauti, nusiminti". Pvz.: Tėvai labai *pergyveno (=liūdėjo, sielvartavo),* kai Onytė išvažiavo iš namų. Aš visuomet *pergyvenu (=jaudinuosi, sielojuosi),* kai nepavyksta egzaminai. Kai buvome jauni, *pergyvendavome (=nusimindavome, liūdėdavome, sielvartaudavome)* dėl visokių niekų.

Vartotinas: Tėvai vaikus *pergyveno* (ilgiau gyveno už vaikus). *Pergyvenome* dvi svetimųjų okupacijas.

MANO MINTYS APIE ATEITININKIJĄ

Aistė Diržytė

Tik jausdamas amžinų esybių alsavimą Visatoje, viską sudvasindamas, žmogus gali įgyti galią matyti tai, ko kiti nemato, girdėti savyje ir amžinybėje įsikūnijusio Žodžio balsą, keisti tikrovę minčių ir vidinių idealų prisilytėjimais, kurti ir gaivinti amžiną gėrio realizavimo procesą — kultūrą. Mūsų — lietuvių — tautinė kultūra yra dorovinių, etninių bei etinių jėgų šaltinis, trykštąs iš tautos sąmonės gelmių. Senosios, nepriklausomos Lietuvos inteligentijos tikėjimo gyvybės tąsos palikimą mes galime įžvelgti šiandieninės tautos kultūros likučiuose ir savo širdyse. Ši tąsa — tai tąsa penkiasdešimt metų trūkinėjusios dvasingumo linijos, nusidriekusios paskui mus istorijos laiptais žemyn, į prarają, kur sovietinių tautų „brolijoje" buvo bebaigianti nykti lietuviškumo dvasia, prievartiniu ryšio su Dievu nutraukimu naikinanti savo esmę. Pranykus grėsmei dėl tikėjimo uždusimo svetimame kumštyje, atsirado galimybė buvusįjį arti kasdienybėje (bet toli esybėje) įtikinti Esančiojo buvimu, grąžinti Jam tikrąjį vardą ir su Dievo pagalba nurodyti žmogui kelią į amžinybę. Tai įvykdyti privalo vėlei atnaujinantys Lietuvos dvasią ateitininkai. Tam jie turi priimti iš pasaulio visa, kas yra jiems duodama, t.y. ir tas formas, kurias priima jų ideologijos esmė ir kiekvieno individuali, krikščioniškoje dvasioje suformuota, sąmonė. Tuo pačiu ateitininkai turi atiduoti pasauliui visa, ką jie yra gavę iš Dievo: kiekvienas individualiai (t.y. meninę kūrybą) ir visi kartu — kaip Dievo tauta — būtent apaštalavimo dvasioje gyvą meilės dvasią. Gyvoji Esaties Dvasia yra ateitininkų ideologijos branduolys. Jis neturi nei pradžios, nei galo, bet jame yra Prasidėjimas ir Pabaiga. Jis yra esmė, kurioje viskas randasi, ir verpetas, kuriame slepiasi kartų laikinumas.

„Tautos yra Dievo mintys", — pasakęs Berdiajevas. Tad ar nepakanka ateitininkams mylėti tautą vien kaip įsikūnijusią Dievo mintį, kurioje tarpsta Jo tikslų ir sumanymų atbaiga? Ar nepakanka Lietuvą mylėti vien todėl, kad ji yra sustingęs senoviškų raštų rietimas, Dievo mintis, išausta iš visų mūsų: tyliųjų lygumų ir atviros širdies vaikų, su prigimtimi ir tautybe įgijusių charakterio savybes, būdingiausias žemdirbių kraštams ir mieliausias Dievui, kaip tos prigimties Kūrėjui. Savyje tauta slepia kartų laikinumą, tačiau juk laikinume gali gimti amžinybė. Ateitininkų meilė savo tautai, kaip Dievo tautai, atsispindi katalikiškumo ir tautiškumo principuose. Dievo tautoje nėra nuoseklios kartų kitimo eigos: visos kartos sklinda iš vieno ir to paties taško. Tą tašką, kuriame skleidžiasi kartos ir būtis, mes galėtume suvokti savyje kaip esmės ištaką. Tiesa, net ir ateitininkai negalėtų jos visiškai suvokti, nes šiuo metu dar nesame susipratę nei savyje, nei aplinkoje, kad galėtume užčiuopti to taško — kaip Kūrėjo-Pradmens — formą.

Mes nuo amžių glūdėjome Kūrėjo mintyje. Mintis tapo Žodis, ir ateitininkai gyvi jo vardu. Jie pašaukti amžinojo mokslo misijai. Jie privalo būti šventi kasdienybėje, gyvi tikėjime ir mokslo siekime. Ateitininkai turi tapti gyvu veidrodžiu žemėje, atspindinčiu Esančiojo kvietimą savų būvių (Aš-Tu) suderinimui. Sielos jaunystė savo gyvastingumu visuomet kvietė ir kviečia žmogaus jaunystę bendram darbui, apdovanodama ją

MAS statuto revizijos komitetas po suvažiavimo Dainavoje š.m. liepos mėn. Iš k.: Mėta Landytė, Liudas Landsbergis, Rima Iešmantaitė, Tomas Vasiliauskas, Julija Krumplytė. Nuotr. R. Polikaitytės

idealu, nenumaldomu gėrio ir tiesos siekimu. Ypač šiuo metu, kai iš vilties netekties pasaulio sugrįžę, grožio ištroškusios akys vėl krypsta į šviesą, kai sielos vėl instinktyviai ima ieškoti Kristaus, ateitininkai turi padėti surasti joms kelią į amžinąjį ir galutinį tikslą. Juk ateitininkija savo esme yra takas, kuriuo eidama, žmogiškoji jaunystė viliasi pasiekti tašką, kuriame skleidžiasi tobulumo pilnuma. Juo eidami, ateitininkai neturi pamiršti: ne visada užtenka tik gerumo, kad alpstanti siela įgytų jėgų ir neiškryptų iš kelio. Kaip tik čia ir atsiveria naujai senas žinojimo-pažinimo-tikėjimo klausimas, nes pasaulis turi pažinti Kristų tiek ateitininkų darbuose, tiek ir žodžiuose. Prieš pradėdami eiti į pasaulį skelbti Kristaus mokslą, ateitininkai turėtų atidžiau pažvelgti į žmogaus prigimties vienumą ir pastebėti esmines žmonių nuo Dievo nutolimo priežastis. Manau, kad iš esmės kiekvienas žmogus yra tiek tikintis, kiek jis yra laisvas, ir kiekvienas netikintis yra tiek laisvas, kiek jis save apsprendžia.

Jei kiekvienas žmogus save apspręstų tiek, kiek jam leista, kiekvienas būtų laisvas;

jei kiekvienas žmogus žinotų, kad laisvė savo esme yra gimusi iš Meilės, kiekvienas būtų laimingas;

jei kiekvienas žinotų, kad tikra laimė savo esme yra gimusi iš Kančios, jis būtų dėkingas;

jei kiekvienas žmogus žinotų, kad dėkingumas gali gimti tik iš širdies tyrumo, jis savo dvasia būtų skaistus;

ir jei kiekvienas žmogus žinotų, kad dvasinis skaistumas savo esme yra gimęs iš tikėjimo, jis save apspręstų tiek, kiek jam leista.

Taigi, manau, galėtume pasakyti, kad dalis esminių netikėjimo klaidų glūdi nežinojime. Turėtume visiškai sutikti su Sokrato mintimi, kad „žinojimas tapatus gėrui, o nežinojimas yra vienintelis moralinio netobulumo šaltinis". Ateitininkai, nešdami žmogui ir pasauliui Kristaus šviesą, turėtų ją nešti kaip nežinomybei žinojimą, neapykantai — meilę, o susiskaldymui — vienybę, būdami pačiu tikriausiu dieviškos vienybės atspindžiu žemėje.

Studentės SAS savaitgalio „Ugnis" metu š.m. rugpjūčio 23-25 d. Lemonte. Iš k.: D. Grajauskaitė, M. Palubinskaitė, A. Kazlauskaitė ir R. Račkauskaitė. Nuotr. A. Tijūnėlytės

Ateitininkai turi nuolat budėti, kad jų gyvojo šaltinio vandenys visuomet būtų švarūs... Prisiminkime Lietuvos dvasios šauksmą, persmelkusį mūsų būtį dar tuomet, kai iš amžinybės išgirdome senolių balso aidą, atsimušusį nuo sąmonės viršūnių; tuomet, kai pajutome išminties stiprybę, paliktą mums prieškarinės Lietuvos inteligentų. Tokią didžią stiprybę menkame, per penkiasdešimt metų nusilpusios Lietuvos kūne! Kame gi glūdėjo stiprybės versmė? Kas teikė ir teikia tautai stiprybę tuomet, kai jos gyslomis sruvena jau anaiptol nebe grynas, bet dar ir nusilpęs kraujas? Kas naikina indiferentiškumą žmonėse, kas žadina tikrąjį džiaugsmą, naikindamas hedonizmą? Kas myli nemylintį ir gydo dvasia sužeistą? Atsakome: Dievas. Jis yra aukščiausioji Esmė, o ateitininkai yra Dievo esmės apraiška. Jie pašaukti gydyti sužeistą, naikinti abejingumą ir hedonizmą, žadinti gyvojo džiaugsmo ilgesį. Tegydo jie žiaurumą gailestingumu, teaukoja savo gyvenimus amžinybei, teapvelka žmogų tikėjimo rūbu ir tepakeičia pasaulį gyvuoju Dangumi; tenebėga jie nuo kančios, nes „kančia yra tiek plati ir gili, kiek platus ir gilus pats žmogiškasis gyvenimas", nes „kančia — žmogiškosios tobulybės kaina" (J. Girnius); tegydo maldomis artimo kūno kančias, teprašo Dievo pagalbos visa atnaujinti Kristuje; tepriima Kristaus mokslą protu ir atiduoda širdimi. Teeina ateitininkai per pasaulį kaip mistinis Kristaus kūnas: vieni kentėdami, kaip pervertos Jo rankos ir kojos, kiti — mylėdami, kaip Dieviška širdis, o tretieji — mokydami, pasisėmę dangiškos išminties iš Kristaus mokslo šaltinių.

Tad eikime ir nesuklupkime, nes Lietuvos laukuose dar ne kviečiai, o akmenys tuštybėje vaitoja. Ne nauja rytmetinė saulė, o praėjusios nakties tamsa tebebando paslėpti mūsų mintis. Eikime ir neskubėkime gyventi, nes amžinybė ilga, o mes beskubėdami galime padaryti daug klaidų. Eikim žinodami, kad kiekvienas esame Dievo mintyje-tautoje glūdinti be galo reikalinga dalis. Mūsų tauta dabar kaip tik keliasi iš griuvėsių. Būkime gėlės, pražydusios pamėkliškos buities ir „raudonosios" praeities pelenuose, nes mus pašaukė žydėti Dievas. Pakilę virš pelenų, neskriskime patys į padangę, palikdami brolius ristis gyvenimo pakalnėn. Mus pakėlė Dievas. Mes privalome pakelti tautą ir atgaivinti jos dvasią. Tik tuomet mes visi, apvilkę savo būtį tautiniu rūbu, galėsime eiti į Dievą, ne tik kaip Dievo tauta, bet ir kaip Dievo Lietuva. Tik tuomet galėsime pasirodyti pasauliui būties šviesoje ir pasidžiaugti meile žemiškai-dangiškoje Dievo karalystėje.

KAI MECENATAS TAMPA LAUREATU

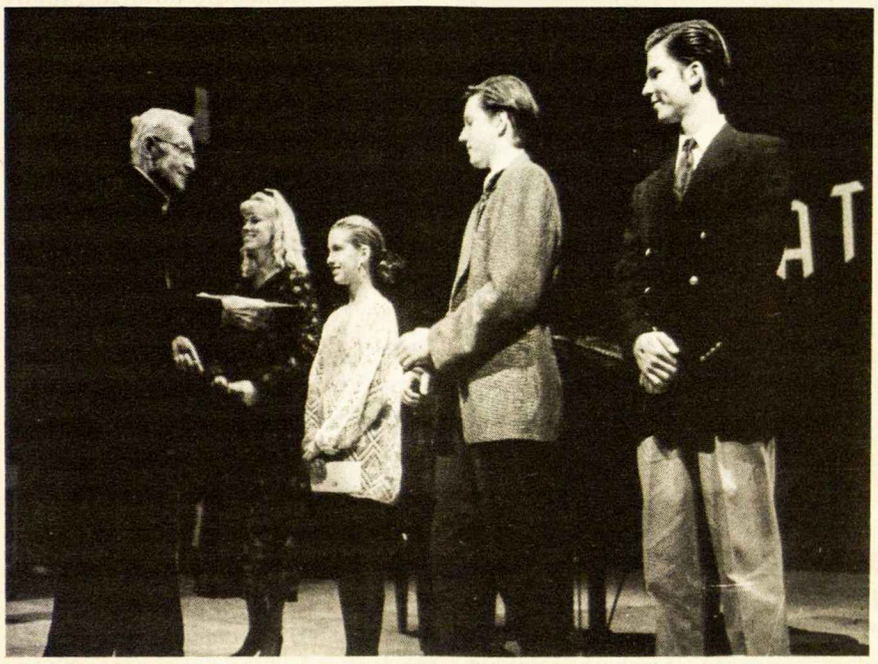

„Ateities" konkurso mecenatas prel. J. Prunskis įteikia premijas R. Polikaitytei, M. Bublytei, G. Vygantui ir D. Udriui. Nuotr. J. Kuprio

Iš dosnios prel. Juozo Prunskio rankos dažnai byra premijos, skiriamos vieno ar kito konkurso dalyviams. Jis ypač uoliai remia konkursus, kuriuose dalyvauja jaunimas. Taigi ir jau daugelį metų skelbiamam *Ateities* žurnalo konkursui premijos skiriamos iš prel. Prunskio tam tikslui įsteigo fondo.

1986 m. prel. Prunskis įsteigė fondą religinio turinio knygoms lietuvių kalba premijuoti. Fondo tikslas: skatinti religinio turinio knygų rašymą, leidimą ir platinimą. Suprasdamas, jog šio pobūdžio raštai nėra labai populiarūs ir leidyklos nenoriai įsipareigoja juos leisti, mecenatas numatė, kad 1000 dol. premija būtų paskirta autoriui, o kita tūkstantinė — leidyklai, išleidimo salygoms palengvinti.

Prel. Prunskis pageidavo, kad fondą globotų ir premijų skyrimo reikalais rūpintųsi Ateitininkų Federacija. Pirmoji premija paskirta 1986 m. prof. A. Rubšiui už veikalą *Raktas į Senąjį Testamentą* (III dalis, Tiltai ar sienos), išleistą 1985 m. „Krikščionis gyvenime" leidyklos. Vėliau dėl įvairių priežasčių (ypač dėl to, kad premijuotinų veikalų atrinkimas ir vertinimo komisijos sudarymas buvo perėjęs į kitas, ne At-kų Federacijos rankas) šių premijų eiga sustojo. Šiais metais vėl nutarta ją atgaivinti, premiją skiriant trijų autorių paruoštai knygai *Ateitininkai, komunistų ir nacių kankiniai.* Knygos autoriai: Leonardas Kerulis, Pilypas Narutis ir prel. Juozas Prunskis. Knygą leidžia „Krikščionis gyvenime" serijos leidykla, kurios vedėjas yra prel. Vytautas Balčiūnas. Kadangi vienas autorių — L. Kerulis — neseniai iškeliavęs amžinybėn, likusieji du savo premijos dalį paaukojo leidyklai, kad palengvintų knygos išleidimą. Pagal premijų fondo nuostatus, leidyklai taip pat paskirta 1000 dol. Vadinasi, norom nenorom pats premijų fondo mecenatas prel. J. Prunskis tapo ir laureatu!

Premija už *Ateitininkai, komunistų ir nacių kankiniai* buvo įteikta lapkričio 16 d., 7 v.v. Jaunimo centro didžiojoje salėje sukaktuvinio *Ateities* vakaro metu. Aktą perskaitė Federacijos vadas Juozas Polikaitis ir pranešė, kad, autoriams atsisakius savo premijos dalies, ji bus persiųsta leidyklai. Salėje tuo metu buvęs prel. Prunskis buvo pasveikintas ir jam padėkota.

Religinio turinio knygų autorių (ir leidyklų) premijavimą vėl perėmus Ateitininkų Federacijai, premijos numatomos skirti kasmet už išleistą šio turinio knygą ar net jos rankraštį. Sąlygos bus paskelbtos vėliau.

• Žemaičių Kalvarijoje trečius metus veikia Vytauto Mačernio brolija, kurios tikslas propaguoti poeto kūrybą ir garsinti jo vardą. Brolijai pirmininkauja Edmundas Mickūnas. Žemaitiškoje Mickūno sodyboje įrengtas Mačernio muziejus; iš jo gimtosios Šarnelės atvežti baldai, eksponuojami dailininkų sukurti poeto portretai, jo kūrybai skirtų renginių nuotraukos. Muziejuje lankosi Lietuvos poetai, literatai, šiaip žymūs žmonės. Jį aplankė ir mūsų Kazys Bradūnas savo viešnagės tėvynėje metu. V. Mačernio septyniasdešimtmečio sukakties proga (š.m. birželio 5 d.) brolija užsibrėžė pastayti paminklą netoli poeto tragiško žuvimo vietos.

• Š.m. gruodžio 4 d. sueina 50 metų nuo ateitininkijos ideologo prof. Stasio Šalkauskio mirties (m. 1941 m. gruodžio 4 d.), o 1931 m. gruodžio 24 d. Panevėžyje mirė ateitininkų himno autorius Jurgis Tilvytis–Žalvarnis.

• Kultūros žurnalas *Aidai* nuo Naujųjų metų sujungiamas su panašaus pobūdžio neseniai katalikų intelektualų Vilniuje pradėtu leisti mėnesiniu žurnalu *Naujasis židinys. Aidai* JAV-se gyvavo apie 42 metus.

• Šiluvos koplyčios Vašingtone (D.C.) 25-rių metų sukaktis iškilmingai paminėta spalio 12-13 d. Spalio 13 d. Vašingtono katedroje, kur įrengta ir Šiluvos koplyčia, buvo padėkos šv. Mišios, kurias aukojo Vašingtono arkivyskupijos kardinolas James Hickey, koncelebravo: popiežiaus nuncijus JAV-bėms Augustino Cacciavalian, Kauno vysk. Sigitas Tamkevičius, išeivijos lietuvių vysk. Paulius Baltakis, Oklahomos arkivysk. Kazimieras Salatka ir Europos lietuviams išeivijoje vysk. Antanas Deksnys. Mišių metu giedojo „Dainavos" ansamblis iš Čikagos, vadovaujamas muz. Dariaus Polikaičio. Tą savaitgalį iškilmėse Vašingtone dalyvavo tūkstančiai lietuvių, atvykusių iš tolimiausių JAV vietovių ir Kanados.

• Visų Toronto ateitininkų veiklos metų atidarymas buvo rugsėjo 22 d. Prisikėlimo šventovėje. Mišiose studentai ir jaunučiai dalyvavo su vėliavomis, o po to parodų salėje vyko agapė, kalbėjo Toronto at-kų veiklos koordinatorė dr. O. Gustainienė ir buvo svarstoma, kaip pagyvinti at-kų veiklą. Dalyvavo apie 50 asmenų.

• Toronto moksleivių at-kų kuopos susirinkimas įvyko spalio 20 d. Susirinko dešimt narių, buvo išrinkta valdyba: pirm. J. Pranaitytė, vicepirm. K. Baršauskaitė, ižd. D. Viskonta, sekr. A. Karkaitė. Kuopą globoja studentė Indrė Čuplinskaitė.

• Bostono at-kų sendraugių susirinkimas buvo spalio 6 d. Paskaitą tema „Gyvenimo ir mirties virsmo samprata lietuvių mitologijoje" skaitė prof. Leonas Grinius; dr. Č. Masaitis kalbėjo apie, šią vasarą vykusią, Lietuvos at-kų konferenciją. Susirinkusieji pageidavo, kad skyriaus valdyba pasiliktų dar vieniems metams. Ją sudaro: pirm. A. Girnius, S. Cibienė, D. Keturakytė ir B. Paliulis. Įėjo naujas narys — J. Rygelis.

• Čikagos studentų at-kų valdybą šiais metais sudaro: kopirm. Asta Kazlauskaitė ir Rita Račkauskaitė, ryšininkas Kazys Motekaitis, ižd. Marius Polikaitis ir sekretorė/korespondentė Maya Goštautaitė. Draugovėje yra apie 30 narių. Susirinkimai vyksta kas dvi savaites (sekmadieniais po Mišių Pal. Jurgio Matulaičio misijos koplyčioje, Lemonte).

• SAS Centro valdyba organizuoja studentų at-kų žiemos stovyklą gruodžio 26-sausio 1 d. Neringos stovyklavietėje, W. Brattleboro, Vermont. Studentai iš anksto registruojasi pas Indrę, telef. 416-533-7425.

• Metinis studentų at-kų studijų savaitgalis numatomas Dainavoje 1992 m. sausio 31-vasario 2 d. Įvyksiančiame SAS suvažiavime vasario 2 d. bus renkama nauja SAS Centro valdyba.

• Prel. J. Prunskio 1991-jų metų religinio konkurso premijai skirti komisiją sudarė kun. dr. V. Cukuras, A. Lingertaitienė, E. Sužiedėlis, ses. I. Marijošiūtė ir dr. M. Girniuvienė. Komisijai teko vertinti per 20 darbų, kurių nemažą dalį sudarė atsiųstieji iš Lietuvos.

Komisija nusprendė premijuoti du darbus, 2000 dol. premija paskirta veikalui „Totalinio sovietinio ateizmo agresija Lietuvoje", kurio autorius yra Vytautas Skuodis, o 3000 dol. premija paskirta „G" — Gyvieji akmenys — evangelizacijos grupei paremti.

„Totalinio sovietinio ateizmo agresija Lietuvoje" yra stambus ir rimtas darbas, sutelkęs daugybę duomenų apie komunistų kovą prieš Katalikų bažnyčią. Šiame veikale autorius surinko visas antraštes tų straipsnių, išspausdintų Lietuvoje, kurie puolė religiją bei tikėjimą. Jis sužymėjo straipsnių autorius, leidinius, kuriuose buvo išspausdinti, dvasininkus, kurie buvo puolami, metus, kuriais straipsnis išspausdintas ir pan. Straipsniai suskirstyti į daugiau negu 15 kategorijų, pvz., puolantys dvasininkus, puolantys popiežių, Kristų, polemizuojantys prieš tikėjimą ir t.t. Kruopščiai sutvarkęs duomenis, autorius panaudojo statistinę metodiką komunistų kovai prieš religiją apibrėžti. Komisija neabejoja, jog veikalas bus naudingas ateities istorikams.

Grupei „Gyvieji akmenys" vadovauja Dalė Šmerauskienė. Ši grupė pasiryžusi konkrečiais darbais įsijungti į dvasinį atgimimą Lietuvoje. Komisijos nuomone, evangelizacijos darbas Lietuvoj šiuo metu labai vertingas ir reikšmingas. O. Šmerauskienės grupės pateikti konkretūs užmojai evangelizacijos darbą vykdyti gatvėje, mažuose būreliuose ir stovyklose, tikrai verti paramos.

• Vysk. Sigitas Tamkevičius po Šiluvos koplyčios 25-rių metų sukakties minėjimo lankėsi Čikagoje. Spalio 20 d. aukojo šv. Mišias ir pasakė pamokslą Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje (Marquette Parke), o vėliau tą pačią dieną — Lemonto lietuvių Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijoje. Vyskupas taip pat turėjo progos susitikti ir pabendrauti su Čikagos bei apylinkių lietuviais.

• Pirmasis nr. SAS leidinio „Gaudeamus" pasirodė spalio mėnesį (numatomas išleisti kas du mėn.). Mintis laikraštį atgaivinti susikristalizavo Dainavoje, šį rudenį vykusio studijų savaitgalio metu. Džiugu, kad studentai savo sumanymą įgyvendino. Laikraštėlis 20 psl., jame bendradarbiauja per 12 studentų su

įvairia medžiaga: yra svarstybinių straipsnelių, grožinės kūrybos, apybraižų, žinučių iš SAS veiklos. Kai kurie rašinių autoriai, stengdamiesi rimtai ir svariai užsirekomenduoti, padvelkia nesubrendimu, bet šiaip įspūdis geras ir „Gaudeamus" leidėjams nuoširdžiai linkime sėkmės. Kiekvienas žingsnis į spaudos dirvonus yra sveikintinas ir skatintinas. Ypač buvo malonu skaityti D. Petrusevičiūtės straipsnį apie lietuvių ir kitų kaimyninių kalbų ypatumų palyginimą. Atrodo, kad autorė ne tik įsidėmėjo Vilniaus un-to filologijos fakultete girdėtų paskaitų akimirkas, bet moka jas perteikti kitiems. Siūlytume „Gaudeamus" redaktoriams pasikviesti Danutę (ar ką nors kitą), kad ištaisytų ir išlygintų rašinių kalbą — kai kurie visai neblogai parašyti (iš lietuvių kalbos vartojimo taško), bet kitiems būtinai reikia rimto taisymo.

• Toronto jaunučiai at-kai pradėjo veiklos metus rugsėjo 15 d. susirinkimu, kuriam vadovavo R. Sakalaitė-Jonaitienė. Tolimesnieji jaunučių susirinkimai vyksta kas antrą sekmadienį Prisikėlimo parapijos patalpose. Jaunučius ir jaunius šiais metais globoja Ramūnė Sakalaitė-Jonaitienė ir Gabija Petrauskienė. Joms padeda Rūta Rygelienė, Danelė Didžbalienė ir Jūra Bušinskienė. Kuopoje yra 8 jauniai ir 12 jaunučių.

• Studentų at-kų rekolekcijos vyko Dainavoje spalio 5-6 d. Jas ruošė SAS CV, talkininkaujant kun. Rimui Gudeliui, SJ.

• Poetė Julija Švabaitė-Gylienė (apie ją plačiau žr. šių metų „Ateities" nr. 3) rugpjūčio 25 — rugsėjo 28 d. lankėsi Lietuvoje. Ta proga buvo ir jos poezijos rinktinės, išleistos Vilniuje Vagos leidyklos, sutiktuvės. Knyga, pavadinta *tu niekur neišėjai,* sudaryta iš išeivijoje išleistų poetės knygų *(Vynuogės ir kaktusai, Septyni saulės patekėjimai, Vilties ledinė valtis, Užuojautos namai),* tačiau yra

Poetė J. Švabaitė-Gylienė (sėdi) ir aktorė I. Paliulytė Maironio lit. muziejuje Kaune š.m. rugsėjo 17 d.

ir niekur nespausdintų, naujų eilėraščių. Knygos sutiktuvės ruoštos Kaune, Marijampolėje ir Vilkaviškyje. Poetė visur buvo šiltai ir džaugsmingai sutikta, jos naujoji knyga bematant išgrobstyta (išeivijoje taip ir neteks knygos įsigyti); ji pasakojo apie save, klausėsi tenykščių rašytojų ir poetų kūrybos, atsakinėjo daugybę klausimų, pati deklamavo savo eilėraščius ir džaugėsi moksleiviukų, pakviestų į šias šventes, deklamavimu. Ypač didelį įspūdį jai paliko viešnagė Vilkaviškyje ir iškilmės buvusios Žiburio gimnazijos patalpose (pati poetė tą gimnaziją lankius), kur įsikūrusi centrinė miesto biblioteka.

Apie J. Švabaitės viešnagę plačiai rašė tenykštė spauda („Kauno Tiesa", Sąjūdžio laikraštis „Dobilas", „Literatūra ir menas" ir kiti). Šia proga norime paminėti, kad J. Švabaitės apysaką vaikams *Gabriuko užrašai* numato išleisti Vyturio leidykla, o Vagos leidykla ruošiasi perspausdinti „Draugo" romano konkurse premijuotąją knygą *Stikliniai ramentai.* Džiaugiamės mūsų poetės ir beletristės Julijos pasisekimais.

• Lietuvai daug gali padėti tie, kurie moka kalbą, žino jos papročius ir kultūrą — tai užsienio lietuviai. Purdue un-to Calumet kancleris dr. James Yackel tai gerai supranta ir nori sudaryti užsienio lietuvių biznio, ekonomijos ir viešosios administracijos specialistų, norinčių padėti Lietuvai, sąrašą. Šie žmonės bus kviečiami dalyvauti specifiniuose projektuose, vykdomuose Lietuvoje. Jeigu kas turi patirties biznio, ekonomijos ir viešosios administacijos srityse ir norėtų dalyvauti praktiškos pagalbos teikime Lietuvai, gali rašyti ar skambinti: Dr. Feliksas Palubinskas (Head Management Department), Purdue University Calumet, Hammond, IN 46323; tel., (219) 989-2607 arba (219) 989-2388.

Kad tai labai vertingas sumanymas ir bus naudingas mūsų tėvynei, paliudija Audros Kubiliūtės straipsnis „Sugrįžimas į laisvosios rinkos moralę", spausdinamas šiame *Ateities* numeryje.

• Dail. Nijolė Palubinskienė, gyv. Klivlande, dalyvavo penkioliktoje vad. „Proscenium 91" meno parodoje, surengtoje lapkričio mėn. pradžioje „Lakewood Beck Center" muziejuje. Vertinant parodoje išstatytus darbus, pirmoji premija paskirta dail. Nijolei už du pusiau abstrakčius peizažus.

• Toronto studentų at-kų susirinkimas buvo lapkričio 16 d. Jame dr. R. Petrauskas kalbėjo apie dabartinę padėtį Lietuvoje.

• Pedagoginio lituanistikos instituto direktorė Stasė Petersonienė renka medžiagą lituanistinių mokyklų istorijai „Lietuvių švietimas išeivijoje". Turintieji papildomos medžiagos (nuotraukų, leidinių, biuletenių ir pan.), ypač iš seniau nustojusių veikti lituanistinių mokyklų, prašome siųsti autorei šiuo adresu: 2534 W. 40 St., Chicago, IL 60632. S. Petersonienė yra taip pat buvusi *Ateities* redaktorė.

• Lietuvos Vaikų vilties — tai komitetas, kuris rūpinasi aukų rinkimu vaikams, reikalingiems operacijų, įmanomų tik Amerikoje. JAV veikia „Shriners" organizacija, turinti 22 ligonines. Jose veltui gydomi vaikai iki 18 metų amžiaus, turį kaulų, paralyžiaus, odos ar nudegimo problemas. Čia gali gydytis vaikai iš visų pasaulio šalių.

JAV LB Socialinių reikalų taryba suorganizavo Lietuvos Vaikų vilties komitetą. Jo tikslas: atvežti iš Lietuvos vaikus, kurių diagnozė atitinka „Shriners" ligoninių reikalavimus. Tuo būdu lietuviukai gali pasinaudoti šia labai brangia medicininiška pagalba veltui. Tačiau programos įgyvendinimui reikalingos lėšos. Nežiūrint, kad operacijos ir ligoninė nekainuoja, reikia rūpintis vaikų atvežimu, išlaikymu prieš priimant į ligoninę bei juos išleidus iš ligoninės, kai dar tebeteikiama medicininiška pagalba.

Kas norėtų daugiau sužinoti apie Vaikų vilties komiteto darbus, ar atsiųsti auką (ją galima nurašyti nuo federalinių mokesčių), prašome teirautis šiuo adresu: Lietuvos Vaikų vilties, 2711 W. 71st Street, Chicago, IL 60629, tel. 312-476-9664, nuo 11 v. ryto iki 3 v. po pietų.

• Kanados Lietuvių Bendruomenės tarybos suvažiavimas įvyko spalio 19 d. Toronte. Išrinkta nauja valdyba vieneriems metams, kurios pirmininkė — Gabija Petrauskienė, ypač pasižyminti Toronto ateitininkų veikloje.

• **Povilas Gaučys,** literatas, kritikas, daugelio knygų vertėjas į lietuvių kalbą, mirė š.m. lapkričio 12 d. Kaune (jis gyveno Madison, Wisconsin, į Kauną buvo nuvykęs, pakviestas Lietuvos Rašytojų draugijos, o taip pat aplankyti giminių). P. Gaučys (g. 1901 m. lapkričio 18 d.) buvo ypatingai šviesus ir daug lietuvių literatūrai pasitarnavęs asmuo. Pradedant maždaug 1921 m. yra išvertęs daug pasaulinės literatūros kūrinių (prozos ir poezijos). Už jo sudarytą brazilų poezijos antologiją „Lianų liepsna" 1984 m. pradžioje Sao Paulo meno kritikų draugija paskyrė premiją (yra išvertęs ir daugiau Pietų Amerikos naujosios brazilų, ispanų, portugalų poezijos). Su Pietų Amerikos literatūra susipažino ir ją pamilo, būdamas konsulu Argentinoje, vėliau Brazilijoje (maždaug 1930–1938 m.). II-jo pasaulinio karo metu pasitraukęs į Vokietiją (1946–1949 m.) buvo aktyvus Lietuvių Bendruomenės centro komiteto narys ir pirmininkas, rūpinosi švietimo tinklo pabėgėlių stovyklose organizavimu. Buvo ateitininkas nuo ankstyvųjų gimnazijos dienų (Petrapilyje, I pas. karo metu), šatrijietis, veiklus išeivijos Rašytojų Draugijos narys. Nuo 1921 m. bendradarbiavo „Ateityje", „Draugijoje", „Naujojoje Romuvoje" ir kitoje Nepriklausomos Lietuvos spaudoje. Jis taip pat reiškėsi Pietų Amerikos lietuvių (Brazilijos, Argentijos) spaudoje, o vėliau, persikėlęs į JAV, buvo dažnas išeivijos spaudos bendradarbis. A.a. Povilas Gaučys palaidotas Kaune.

• Rugsėjo 14-21 d. Lietuvoje įvyko religijos, filosofijos ir bažnytinio meno studijų savaitė, pavadinta graikiškos kilmės vardu — Sinokija. Šioje studijų savaitėje dalyvavo ir keli asmenys iš svetur: buvęs *Ateities* redaktorius kun. dr. Kęstutis Trimakas iš Illinois, Gintė Damušytė iš New York ir Ričardas Bačkis iš Paryžiaus. Rugsėjo 21 d. Sinokijos dalyviai iškilmingai paminėjo prof. S. Šalkauskio 50-ąsias mirties metines. Ta proga prie namo, kuriame profesorius gyveno (Žygimantų 10) atidengta paminklinė lenta. Iškilmėse dalyvavo velionio žmona Julija ir sūnus Julius.

Klivlando jaunučiai su globėja Kristina Alšėniene. Nuotr. V. Čyvo

Vasario 16-sios gimnazijos at-kai su rašytoju dr. Kaziu Almenu. Nuotr. M. Šmitienės

VASARIO 16 GIMNAZIJOS ATEITININKAI

Vasario 16 gimnazijos vysk. Motiejaus Valančiaus kuopa susirinko pirmą sykį šiais mokslo metais rugsėjo 8 d. Jau tą rytą dalyvavom uniformuoti su savo kuopos vėliava Tautos šventės iškilmėse. Kuopoje šiais metais yra vienuolika narių: Liudas Landsbergis, Dainora Kupčinskaitė, Nerius Landys, Vėjūnė Baltrušaitytė ir Baltija Udrytė iš JAV, Laima Lipšytė, Sandra Makutėnaitė, Benigna Labanauskaitė ir Gabrielė Žemaitytė iš Vokietijos ir Gabrielė Žaidytė bei Diana Miulerytė iš Lietuvos. Išrinkome naują valdybą: Liudą Landsbergį kuopos pirmininku, Baltiją Udrytę kuopos sekretore ir Nerių Landį laikraštėlio redaktorium. Mūsų globėja yra Marytė Šmitienė. Visi nariai šiais metais pasiruošę aktyviai dirbti. Mūsų moksleivių kuopa susirenka kas savaitę. Susirinkimus visuomet pradedam ir užbaigiam malda. Per pereitus susirinkimus esame aptarę, ką veiksime šiais metais, ką kviesime mums pakalbėti ir kur išklausimeme. Penki nariai pavasarį duos moksleivių įžodį, tai per kai kuriuos susirinkimus mes su jais apkalbam penkis ateitininkų pricipus, jų reikšmę mūsų gyvenime, ateitininkų istoriją ir mūsų organizacijos tikslus.

Spalio 20 d. mūsų susirinkime dalyvavo svečias iš Amerikos dr. Kazys Almenas. Jisai mums pakalbėjo apie mokslą ir laisvą valią mūsų gyvenime. Dr. Almenas aiškino, kad laisva valia yra žmogaus pasirinkimas, ką nori daryt ir kad mokslu artėjame prie Dievo, kuris viską žino. Taip pat mums išaiškino skirtumą tarp to, ką mes galime ir ko negalime išmokti. Po pokalbio visi pasivaišinome ir pasikalbėjome.

Šiuo metu ateitininkai organizuoja gimnazijos talentų vakarą, kuris įvyks lapkričio 9 d. Kas savaitę susirinkę ruošiame temą ir planuojam dekoracijas, plakatus, programą. Tikimės, kad vakaras pasiseks ir daug kas dalyvaus.

Baltija Udrytė

STUDENTŲ REKOLEKCIJOS

Spalio 5-6 d. Dainavoje vyko studentų ateitininkų rekolekcijos. Jas suruošė ir joms vadovavo SAS valdyba kartu su, šiuo metu Čikagoje viešinčiu bei studijuojančiu, kun. Rimu Gudeliu.

Be maldų, susimąstymų, išpažinties ir sekmadienio šv. Mišių dalyvavome ir diskusijose, kurių metu gvildenome klausimus apie ateitininkų ideologijos aktualumą bei principų įgyvendinimą Lietuvoje. Kalbėjome, kuris ateitininkų principas mūsų sesėms ir broliams Lietuvoje labiausiai aktualus, pabrėžtinas. Deja, laiko buvo maža, todėl negalėjome nuodugniai aptarti visų klausimų.

Truputį nedrąsiai kun. Gudelis mums pasiūlė kalbėti rožinį. Mes tai ir padarėme: lauke, ant kalno, kryžių apsupę, kiek susigūžę ir drebėdami, nes siautėjo stiprus ir kraupiai šaltas rudens vėjas.

Gal įspūdingiausia ir labiausiai įkvepianti savaitgalio dalis buvo šeštadienio vakaro programa: ilgai (bet jokiu būdu nenuobodžiaudami) žiūrėjome vaizdajuostę apie Taizė. Įdomu, kad Europoje ir Lietuvoje tai daug kam pažįstamas sąjūdis (Lietu-

voje net išsivystę žodžiai „tezistas", „tezistė"), o šiame žemyne tai beveik negirdėtas dalykas. Nesigilinsiu į aiškinimus. Kas domisi, tas sužino. Svarbu, kad iš Taizė bendruomenės išplaukęs ekumeninis sąjūdis, paveikė daugelį jaunimo ne tik Europoje (nors daugiausia kaip tik ten), bet pradėjo įtakoti ir kitų žemynų jaunimą. Pasaulyje vyksta religinis atgimimas, ypač jaunų žmonių ir jaunatviškų sielų tarpe. Taizė yra vieta, kurion pasaulio jaunimas vyksta, kad rastų Dievą, o Jį radusiems Taizė yra atspara. Man pasidaro lengviau, kai pagalvoju, kad yra tūkstančiai tokių, kaip aš, nors pati ten nesu buvusi. Tačiau tai nebūtina. Dievą galima rasti ne tik toje nuošalioje, slypinčioje Prancūzijos rytuose, vietovėje, bet ir savo kambaryje, savo kasdienybėje, savo širdyje.

Šiek tiek prasiblaškiusi ir, pasak kun. Gudelį, nupurčiusi dulkes nuo savo sielų bei atgaivinusi tikėjimą, sauja studentų sugrįžo į kasdienybės pasaulį. Tai sauja Kristaus šauklių. Jei Dievas duos, kiti juos išgirs ir prisidės. Tuomet šauksmas neišvengiamai garsės: atnaujinkime viską Kristuje!

V. B.

Vokietijos at-kų šventėje paskaitą skaito dr. J. Norkaitis. Sėdi: vysk. J. Matulaitis, prel. Vasiliauskas ir kun. Sudavičius — visi svečiai iš Lietuvos. Nuotr. M. Šmitienės

LIETUVOS ATEITININKAI: SUSITINKAME PO VIENERIŲ METŲ

Liepos 31 d. iš Panevėžio išvažiavau Šiaulių link. Pavažiavę 12 km, pasukome į kairę — į Berčiūnus. Tuo metu ten vyko Panevėžio vyskupijos at-kų, stovykla. Nors ilgai joje pasilikti negalėjau, buvo įdomu pamatyti, kaip pasikeitė Lietuvos ateitininkai po mano buvimo jų stovykloje Birštone pereitais metais.

Vakaras buvo gražus ir šiltas. Stovykla gražioje vietoje, miške, prie upės. Įdomu, kad šioje stovykloje anksčiau stovyklaudavo pionieriai. Jie išnyko, o ateitininkai tebegyvuoja. Kai atvykau, stovyklautojai rinkosi vėliavų nuleidimui. Iš viso buvo apie 150 jaunuolių, nuo 7 iki 17 metų amžiaus. Man patiko, kad giedojome visą Ateitininkų himną, nes Amerikoje įprasta — ir tikrai be reikalo — tik jo dalį giedoti. Stovykloje buvo ne tik ateitininkų, bet ir kandidatų, neateitininkų, našlaičių, invalidų. Smagu, kad gyvenama pagal visuomeniškumo principą, kai priimami stovyklautojai. Nemažai jų tikrai neturėtų galimybių stovyklauti, jeigu ne ateitininkai.

Po vėliavų nuleidimo išsiskirstėme grupėmis ruoštis suvažiavimui, kuris buvo planuotas rytojaus dienai. Aš prisidėjau prie kandidatų grupės, kuriai vadovavo Daiva Kuzmickaitė. Mūsų būrys susirado kambarį viename pastate. Visi susipažinome. Jaunuoliai buvo susirinkę iš įvairių vietovių: Kristina iš Panevėžio, Jūratė ir Rasa iš Troškūnų, Birutė iš Kauno, Jurgita ir Irma iš Šiaulių, Arūnas iš Pasvalio, Algirdas iš Vilniaus, Sigita iš Rauguvos, Regina iš Utenos ir dar iš kitur. Daivos paklausti, kodėl reikia suvažiavimo ir koks jo tikslas, jaunuoliai įvairiai atsakė: „sužinoti kitų kuopų bėdas ir problemas; bendrai spręsti klausimus svarbius ne tik ateitininkijai, bet ir visai Lietuvai; atsakyti klausimą — kas yra ateitininkas?; spręsti, kaip dirbti Lietuvos labui; nutarti, kaip dirbti su kitomis organizacijomis; kaip gyventi pagal ateitininkų principus; aptarti, kokia turėtų būti ateitininkų veikla ir kaip ją sustiprinti; pasvarstyti, kaip ateitininkai būtų drąsesni, nebijotų skelbti savo įsitikinimų".

Kandidatai iškėlė dvi problemas, kurios ypač trukdo kuopų veiklą. Tai plyšys tarp kandidatų bei tikrųjų narių ir dvasios vadų, globėjų trūkumas. Man buvo įdomu pastebė-

ti, kad Lietuvos at-kų problemos labai panašios į ateitininkų vargus kituose kraštuose. Iš savo patirties manau, kad kiekvienas ateitininkas, kiekviena jų grupė turi atsakyti į minėtus klausimus, juos aptarti. Tuomet suprasime vienas kitą ir savo organizaciją.

Vakarinei programai buvo numatytas talentų vakaras, bet po žudynių, įvykusių tą dieną Medininkuose, programa pakeista į susikaupimo -prisiminimo vakarą. Visi susirinkome pievoje netoli pagrindinio pastato. Čia nepriklausomybės laikais stovėjo koplytėlė. Sovietai ją seniai nugriovė, bet pamatai ir laiptai iki šių dienų išliko. Prie tų šventovės griuvėsių prisiminėme tuos, kurie žuvo, gindami Lietuvą.

Po programos dar pabendravau ir pasikalbėjau su ateitininkais, kurie ruošėsi rytojaus suvažiavimui. To bendravimo metu pajutau, ką Lietuvos Ateitininkų federacijos pirmininkas prof. Arvydas Žygas pasiekė per tuos praėjusius metus. Nors ir prieš metus Lietuvoje at-kai gyvavo kaip organizacija, daug jos narių dar tikrai nežinojo, kokia tai organizacija yra. Dabar ateitininkai stiprėja ir auga. Daugumas supranta, ką reiškia būti ateitininku. Jie jaučia savo ideologijos dvasią ir tvirtai stengiasi ja gyventi ne tik stovyklose, bet ir namie. Pamačiau, kad Lietuvoje jau bręsta ateities veikėjai, pirmininkai ir dvasios vadai, kurie užtikrins organizacijos veiklą ateinantiems dešimtmečiams. Svarbiausia — tais praėjusiais metais ateitininkai suprato „kas mes esame".

Anksti kitą rytą išvykau atgal į Panevėžį, atgal į savo darbą gamykloje. Grįžau su pakilia nuotaika ir atgaivinta dvasia. Ateitininkai kandidatai man vėl parodė, ką reiškia būti ateitininku, kad tikrai mano pareiga yra „dirbti ir kovoti dėl Lietuvos".

Aidas Kriaučiūnas

LIPNIŪNIEČIAI KRUTA

Kun. Alfonso Lipniūno moksleivių at-kų kuopa šių metų veiklą pradėjo tradiciniu „bar-b-que" rugsėjo 27 d. pas Dianą Ansevičiūtę. Pirmininkė Elena Tijūnėlyte sveikino sugrįžusius į kuopą „senuosius" narius ir supažindino su naujaisiais. Susipažinome ir su šių metų valdyba: pirm. Elena Tijūnėlytė, vicepirm. Daina Ansevičiūte, ižd. Dalium Gilvydžiu, sekretore Renata Kvantaite, korespondente Venta Norvilaite ir fotografe Vilija Gražulyte. Kuopos globėjas šiais metais yra Aidas Palubinskas.

Po to kuopos nariai praleido nemažai laiko diskutuodami, ką numatome šiais veiklos metais atlikti. Prisirinkome daug gerų idėjų. Pasiryžome suartėti su kitomis kuopomis. Po diskusijų pasivaišinome ir šventėme kuopos iždininko Daliaus gimtadienį.

Antrasis susirinkimas įvyko spalio 18 d. pas V. Norvilaitę. Pas mus atsilankė ir mums kalbėjo kun. R. Gudelis. Jis yra Panevėžio Kun. Lipniūno kuopos kapelionas, tai perdavė mums laiškus iš tos kuopos narių. Laiškuose rašoma apie moksleivių gyvenimą Lietuvoje. Kartu svečias atvežė ir skaidrių apie tenykštės kuopos susirinkimus, kad galėtume geriau suprasti, kaip Lietuvoje veikia ateitininkai. Abidvi Lipniūno kuopos — šiapus ir anapus Atlanto — pasiryžusios palaikyti tarpusavio ryšius.

Kadangi šis susirinkimas vyko spalio mėn., tai prašėme kun. Gudelį papasakoti mums apie dvasias, vai-

Prez. A. Stulginskio kuopos moksleivės pasiruošusios keliauti į Žiemos kursus. Iš k.: Aidė Užgirytė, Ingrida Martinkutė ir Nida Tijūnėlytė.

duoklius... Jis papasakojo daug įdomių įvykių iš Lietuvos. Susirinkimo pabaigoje visi valgėme saldainius ir kitokias suneštas vaišes.

Venta Norvilaitė

SUŽINOJOME APIE LIETUVOS NAŠLAIČIUS

Antras šių mokslo metų Prez. A. Stulginskio moksleivių at-kų kuopos susirinkimas buvo pas kopirm. Aidę Užgirytę. Kadangi ji gyvena šiauriniame Čikagos priemiestyje, daug kas pavėlavo, nes klaidžiojo po nepažįstamas apylinkes. Atidariusi susirinkimą maldą, Aidė pranešė apie „kalakursus" Dainavoje ir čiuožimo iškylą lapkričio 8 d. Lapkričio 15 d. ruošiamas ypatingas susirinkimas (pas Dalią Anysienę), kuriame kuopai sutiko pakalbėti Bernard Sahlins, Tarptautinio teatro festivalio rengėjas.

Kuopa nutarė sukelti lėšų ir papildyti iždą, ateinantį mėnesį pardavinėdama saldainius.

Buvo paskirtas pusvalandis rašymui į kuopos laikraštėlį. Jo redaktorė Ingrida Martinkutė prižiūrėjo, kad kiekvienas narys parašytų eilėraštį arba rašinėlį. Aidė supažindino susirinkusius su LB Švietimo tarybos pirm. Regina Kučiene, kuri šią vasarą lankėsi Lietuvoje ir turėjo progos aplankyti kelis našlaitynus. Matėme, kad ši kelionė ją labai paveikė. Našlaičiai labai malonūs ir jai mieli. Vaikai troško šilumos. Priėję prie atsilankiusių, vadino juos „teta" ar „dėde". Daug vaikų buvo nekrikštyti. Tie, kurie turėjo krikšto tėvus, buvo dažniau lankomi. Šiaip našlaitynai gražūs, pastatai sutvarkyti. Nors komunistai pastatydavo gražius namus, bet niekas nesistengė juos įrengti ir padaryti vaikams malonią aplinką. Seniau našlaičiai buvo perkeliami kas dveji metai iš vieno pastato į kitą. Dabar jie paliekami tame pačiame pastate, kad nereikėtų jiems vis iš naujo kurtis, taikytis prie naujos aplinkos. Kai kurie vaikai lanko tam tikras mokyklas. Vaikuose ugdoma savigarba, stengiamasi, kad jie nesiskirtų nuo kitų vaikų. Jie mokomi, kad užaugę žinotų kaip elgtis.

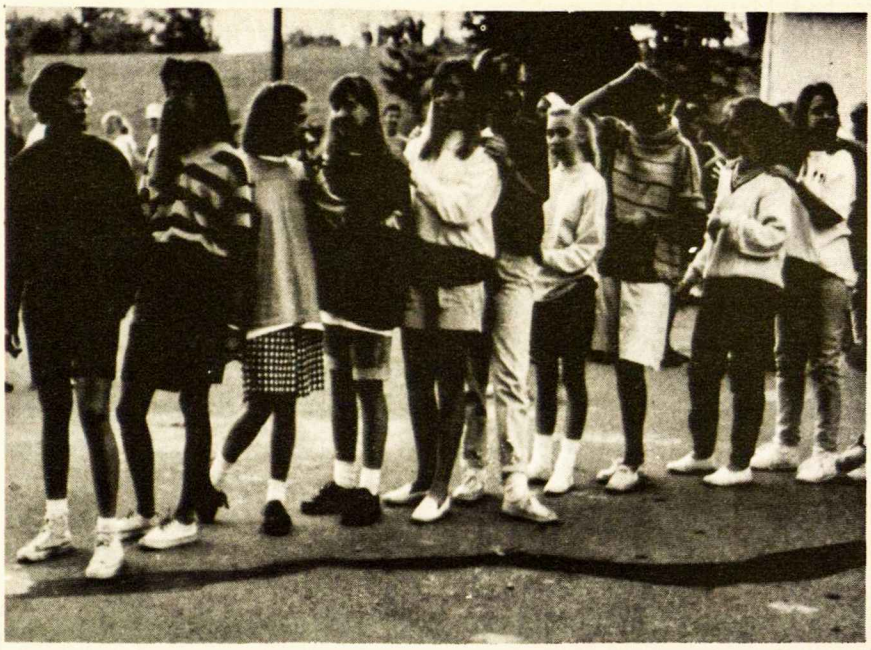

Žaidimų vakaras pereitos vasaros MAS stovykloje Dainavoje. Nuotr. R. Polikaitytės

Specialus vaikų fondas stengiasi rasti našlaičiams tinkamus namus. Kai kurios šeimos priima net 3 ar 4 vaikus. Šią organizaciją-fondą remia valdžia. Taip pat yra leidžiamas vaikų darbelių laikraštėlis lėšoms sukelti. Ieškoma prenumeratorių.

R. Kučienė parodė vaizdajuostę, kurioje galėjome pamatyti, kaip tie našlaitynai ir našlaičiai atrodo, kaip elgiasi. Prez. Stulginskio kuopa labai dėkinga p. Kučienei už jos pastangas padėti Lietuvos našlaičiams ir už atsilankymą mums pakalbėti.

Po paskaitos sustojome į ratą, Lora Krumplytė sukalbėjo maldą, sugiedojome „Kaip grįžtančius namo paukščius" ir baigėme oficialią susirinkimo dalį. Visi buvo pakviesti pažiūrėti filmą „To Kill a Priest" apie lenkų sąjūdžio sunkumus.

Nida Tijūnėlytė

ATEITIES SAVAITGALIS

1991.XI.15-17 d. Jaunimo centre Čikagoje ir Ateitininkų namuose Lemonte

Penktadienis, lapkričio 15 d.

7:30 v.v.

Jaunimo centro kavinėje — literatūros vakaras. Dalyvauja poetas Kornelijus Platelis, o apie jo asmenį ir kūrybą kalba poetas Julius Keleras. Vakaro programai vadovauja studentė Asta Kazauskaitė.

Šeštadienis, lapkričio 16 d. Programa vyksta Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje.

10:30 v.r.

Ses. Margarita Bareikaitė — Karitatyvinė veikla Lietuvoje; koreferuoja dr. Linas Sidrys, diskusijoms vadovauja Vida Kuprytė.

1 v.p.p.

Poetas, eseistas Kornelijus Platelis — Kultūra ir laisvė. Diskusijoms vadovauja studentas Gytis Liulevičius.

2:30 v.p.p.

Vaclovas Kleiza — Nauja išeivijos rolė; koreferuoja dr. Kazys Ambrozaitis; diskusijoms vadovauja studentas Aidas Palubinskas.

7 v.v.

Sukaktuvinis *Ateities* žurnalo vakaras Jaunimo centro didžiojoje salėje.

Sekmadienis, lapkričio 17 d.

Programa vyksta Lemonte; šv. Mišios — Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos koplyčioje; pietūs ir paskaitos — Ateitininkų namuose.

11 v.r.

Šv. Mišios — koncelebruoja kun. Vytautas Bagdanavičius, MIC, kun. Rimas Gudelis, SJ ir kun. Leonas Zaremba, SJ.

1:30 v.p.p.

Edvardas Bubnys — Lietuvos finansų ir lito perspektyvos; koreferuoja prof. Feliksas Palubinskas; diskusijoms vadovauja Audra Kubiliūtė.

2:30 v.p.p.

Aušra Liulevičienė — Birutė Pūkelevičiūtė: drama kaip pasaulėjauta.

Akademinio Ateities savaitgalio paskaitos metu. Nuotr. J. Kuprio

AŠTUONIASDEŠIMTASIS *ATEITIES* GIMTADIENIS ČIKAGOJE

Šeštadienį, lapkričio 16 d., Jaunimo centro didžiojoje salėje įvyko iškilmingas *Ateities* žurnalo 80-tųjų sukaktuvių minėjimas. Dalyvavo daug svečių iš Lietuvos, Kanados, Čikagos ir apylinkių bei kitų JAV vietovių — Mičigano, Kalifornijos ir kitur. Atsilankė ir keli buvę *Ateities* redaktoriai: poetas Kazys Bradūnas, Juozas Baužys, kun. dr. Kęstutis Trimakas, Stasė Petersonienė. Svečių tarpe buvo Lietuvos Kultūros ir švietimo ministro pavaduotojas poetas, eseistas Kornelijus Platelis, Ateitininkų Federacijos Tarybos pirm. Birutė Bublienė, buvęs Federacijos vadas dr. Petras Kisielius, dabartinis Federacijos vadas J. Polikaitis ir daug, daug kitų. Jų tarpe labai gausus būrys gražaus jaunimo.

Programai vadovavo mūsų redakcinio kolektyvo narė Ramunė Kubiliūtė. Buvo padėkota redakcijos nariams — Jonui Kupriui, R. Kubiliūtei; labai pareigingiems ir uoliems bendradarbiams-korespondentams: Nidai Tijūnėlytei (Prez. A. Stulginskio kuopa, Čikaga), Bernardui Kemundriui (Kauno Karmelitų parapijos kuopa) ir Vaidui Ivanauskui (Ukmergės Stasio Šalkauskio kuopa). Įteiktos premijos ne tik šiemetiniams Ateities konkurso laimėtojams, bet taip pat už knygą *Ateitininkai, nacių ir komunistų kankiniai* (apie šią premiją žr. plačiau šio nr. „Įvykiai ir žmonės skyriuje"). Šių kasmetinių premijų fondą globoja Ateitininkų Federacija, todėl ir premijos paskyrimo aktą perskaitė Federacijos vadas J. Polikaitis. Autoriai — Pilypas Narutis, prel. Juozas Prunskis savo premijos dalį paskyrė „Krikščionis

Smuikininkė R. Kazlauskaitė groja „Ateities" vakaro programoje. Nuotr. J. Kuprio

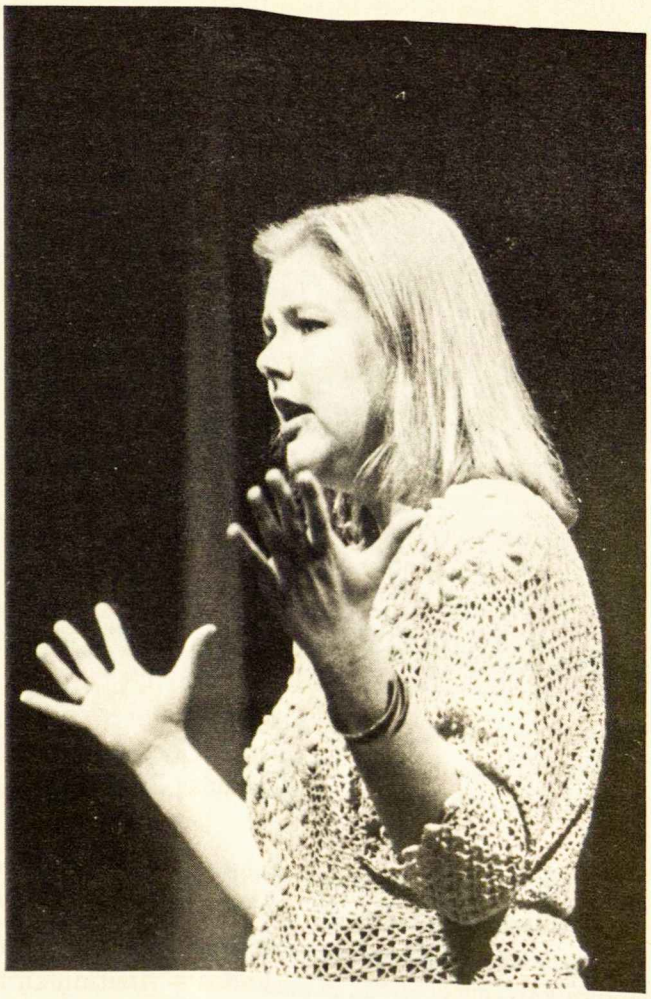

Aktorė A. Budrytė deklamuoja „Ateities" vakaro programoje. Nuotr. J. Kuprio

gyvenime" serijos knygų leidyklai, kuri minėtąją knygą spausdina. Trečiasis autorius, Leonardas Kerulis jau yra miręs (1991 m.).

Nekantriai lauktuosius *Ateities* konkurso rezultatus perskaitė redaktorė D. Bindokienė. Paskirta iš viso dešimt premijų už nuotraukas ir rašinius. Eilėraščiai šiemet nepremijuoti, nes jų pakankamai nebuvo atsiųsta konkursui. Premijas tiems laimėtojams, kuri dalyvavo iškilmėse, įteikė Federacijos vadas ir mūsų dosnusis mecenatas prel. Juozas Prunskis. Jie taip pat trumpai sveikino laimėtojus.

Meninėje programos dalyje pasirodė aktorė Audrė Budrytė, padeklamuodama geroką pluoš nūsų poetų eilėraščių. Klausy ms ypač didelį įspūdį paliko Liū Sutemos

„Ateities" akademinio savaitgalio paskaitininkai prof. F. Palubinskas ir V. Bubnys. Nuotr. J. Kuprio

„Šimtametis karas" ir Kazio Bradūno poezijos pynė. Publika deklamuotoją sutiko labai entuziastiškai, nes jau seniai Čikagos scenoje buvome girdėję taip įspūdingai perteiktą lietuvišką žodį. Antroji programos dalyvė buvo smuikininkė Rita Kazlauskaitė, kuri, akompanuojant muzikui Dariui Polikaičiui, pagrojo keturis dalykus. Po nuotaikingos programos kun. Rimas Gudelis sukalbėjo maldą ir svečiai vaišinosi Onos Norvilienės paruošta vakariene, o paskui — jauni ir vyresnieji — smagiai trypė, šoko, grojant naujai susikūrusiam „Žiburio" orkestrui.

Šio sėkmingo *Ateities* sukaktuvių vakaro ruoša ypač rūpinosi Marytė Saliklienė, Irena Polikaitienė ir kai kurie kiti Čikagos skyriaus ateitininkai sendraugiai.

1991 m. *ATEITIES* ŽURNALO KONKURSO LAIMĖTOJAI

Už meniškas nuotraukas paskirta premija **Rimai Polikaitytei** iš Čikagos; už ateitininkų veiklos nuotraukas — **Aldui Kriaučiūnui** iš Ann Arbor, Michigan.

Speciali premija už išskirtinai gerus rašinius paskirta **Aistei Diržytei** iš Vilniaus;

I-ji premija paskirta **Dariui Udriui** iš Jackson, Michigan;

II-ji — **Virginijai Kuzmickaitei** iš Marijampolės ir **Sandrai Petraškaitei** iš Marijampolės rajono;

III-ji — **Aldui Kriaučiūnui** iš Ann Arbor, MI, **Mindaugui Rylai** iš Kėdainių ir **Gyčiui Vygantui** iš Winnetka, Illinois;

jaunųjų grupėje paskirta tik viena premija: **Mildutei Bublytei** iš Bloomfield Hills, Michigan.

Vertinimo komisiją sudarė: kun. Rimas Gudelis, Panevėžio vyskupijos at-kų Dvasios vadas, Juozas Polikaitis, Ateitininkų Federacijos vadas ir Danutė Bindokienė, *Ateities* redaktorė.

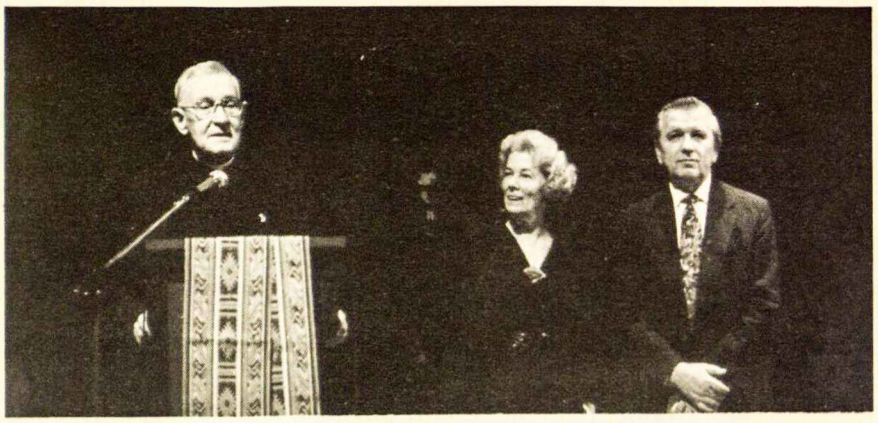

„Ateities" konkurso premijų įteikimo metu: mecenatas prel. J. Prunskis, redaktorė ir administratorius J. Polikaitis. Nuotr. J. Kuprio

Dalis „Ateities" konkurso laureatų. Iš k.: R. Polikaitytė, M. Bublytė, G. Vygantas ir D. Udrys. Nuotr. J. Kuprio

Linksmas jaunimas „Ateities" vakare lapkričio 16 d. Nuotr. J. Kuprio

AKIMIRKOS

Penktasis ateitininkų studijų savaitgalis Dainavoj jau buvo aprašytas rugsėjo-spalio „Ateity". Programa tikrai buvo įvairi ir įdomi. Po trijų malonių dienų grožiu ir ramybe dvelkiančioj Dainavoj išsiskyrėme iki kitų metų, kiekvienas išsiveždamas sávų įspūdžių ir išgyvenimų. Tais įspūdžiais norisi pasidalinti...

MALDOJ PASKENDĘ...

Kada susirenkam dalintis —
mintimis, ir rūpesčiais, ir prošvaistėm,
Mes žinome — ir Tu esi kartu...
Ir vienijo mus Duona Tavo kasdieninė,
ir mintys, maldos, žodžiai tų,
kurie kasdien Tavim gyvena...
Ir mes, palikę savo rūpesčius, savas naštas
(kokios jos mažos prieš naštas,
kurias dar nešti turi
mūsų broliai, ten už marių...),
RAMYBĘ radom Dainavos kalneliuose, maldoj
ir vienas kito artume...

Į ATEITĮ...

Kokiom šviesiom ir nuostabiom spalvom
nušvitęs žodis — ateitis!
Juk tai jaunatviška kelionė į kažkur,
į tolimą ir nepažįstamą dar kraštą;
į dar nebūtus, negirdėtus ir
neišmatuojamus tolius...

Ir mes visi drauge —
klausydami, kalbėdami, dainuodami —
mintim ir nuomonėm į ateitį —
Tėvynės ir tautos —
su atvira širdim, tikėjimu ir viltimi keliavome...
Per tris dienas padarėm
tūkstančius žingsnelių link namų: ir žemiškų
(ten už Atlanto), ir dangiškų (ten Amžinybėj)...
Ir „Ateitį" — tą mūsų pažibą, minčių aruodą
ir kūrybos lobį,
per eilę metų švietusią kartų kartoms,
Minėjom su džiaugsmu, pasididžiavimu ir pažadais,
kad ji ir bus, ir liks vis skaitoma,
miela ir laukiama...
Ir padėką, ir pagarbą pareiškėm tiems,
kurių dėka ji ir šviesi, ir kūrybinga, ir gyva...

JAUNYSTĖ SPINDINTI...

Šypsnys... laukais nulėkęs juokas...
Laužo liepsna, nuskendusi Spygly...
Ir mintys lakios...
Naujas ryžtas... Užsidegimas...
Tikėjimas, kad „Kristus žengia su mumis..."
Tai mūsų, Viešpatie, lietuviškas,
ateitininkiškas jaunimas!
Tai *Tavo,* Viešpatie, jaunimas,
kurio spontaniško ir nuostabaus
užsidegimo ugnimi
nušvito-švietė tris dienas mūs' Dainava!
Padėk jiems, Viešpatie, ieškoti ir rasti;
siekti ir sprogdinti;
jungtis, ir sujungti
ateitininkiškų idėjų šviesoje
ir mus čia, šiam krašte, ir ten-toli,
besiekiančius širdžių vienybės...
Padėki, Viešpatie, tiem nuostabiem jauniem
žmonėm
savo pasiryžimuose stiprėti,
kad jų „Ugnis" negestų, o uždegtų tuos,
kurie dar tik rusena...
Kad jų jaunatviška dvasia ir tvirtos,
darbščios rankos
pasiektų tuos, kurie už jūrių laukia, tikisi, ir siekia...
Kad Tavo, Viešpatie, DVASIA
savo sparnus išskleistų virš visų...

ŠIRDIES KALBA...

Poezija — sielos daina;
poetas — tautai brangenybė...
Klausais — ir tyliai teka taikūs žodžiai...
girdi — ir kyla mintys į Dausas...
Ir klausėmės, ir gėrėme poetų ilgesį,
ir jų kančia gyvenome,

ir džiaugėmės kartu su jais, ir verkėme..
Pasotinti tad buvome ne tiktai vandeniu ir duona,
ir sotinomės tiek,
kiek mūsų širdys atviros norėjo...
O Dainavos laukais keliavo vakaro ramybė ir tyla,
minkštais šešėliais gaubdama medžius
ir mūsų sielą...

* * *

IR VĖL NAMO...

Sunku palikti tai, kas artima ir miela...
Sudiev! Ir iki pasimatymo!
Juk Dainava vis lauks, ir lauks sugrįžtančių atgal...
O Dainava! Tu lyg antra Tėvynė —
Ir mums, ten gimusiems, ir tiems,
kurie jau čia šaknis įleidę...
O Lietuva! Ir vėl visi drauge pajutome,
Kad tu — tai broliai, seserys už vandenyno...
Kad tu šauki ir lauki mūsų —
ir žodžio, ir maldos, ir darbo,
ir aukos tikiesi...
Sudiev! Ir iki būsimo susitikimo
su tais, kurie arti,
ir tais, už marių...
O mūsų viltis ir naujus planus
palaimink, Viešpatie, nes
„Aš tikiu į begalinę tavo meilę,
nes aš viliuosi begalinio tavo gailestingumo,
nes aš myliu tave visa širdim..."

Dalia Staniškienė

ESU LAISVAS BŪTI LAISVU!

Ir štai atėjo ruduo. Lapkričio 8 d. vėl subruzdo ateitininkai visoj Lietuvoj: suvažiavo, sugužėjo iš visų kampų, kampelių, miestų, miestelių į vieną gražų kaimą ant veidrodinio ežero kranto, kuris, kaip ir kaimas, turi Metelių vardą.

Nors oras buvo nesvetingas, vėluotas ir lietingas, apie vietinius žmones ir kleboną taip neapasakysi! Sutiko kaip brolius, nakvynę davė ir vaišes suruošė. Tegul pasvirus ir ekonomija, tegul ir visi trūkumai, tačiau lietuvis, jei svečias atvažiuos, nepamylėjęs neišleis.

Ir džiaugsmas susiliejo šventoj Mišių aukoj. Ko mes čia atvažiavom? Kad ne vien gyventume šioje žemėj... Ir prof. A. Žygas tą vakar tvirtai ištarė:

Esu laisvas galvoti;
Esu laisvas pareikšti
Esu laisvas daryti;.
Esu laisvas tikėti;
Esu laisvas būt laisvu!

Š.m. Studijų dienų epizodas: Dainavoje kalbasi akt. V. Kochanskytė ir K. Bradūnienė (priekyje). Nuotr. J. Kuprio

Šių akademinių dienų tema buvo „Asmuo ir laisvė". Ir ne tik prof. A. Žygas, bet ir kun. R. Grigas, moksleivių sąjungos pirmininkas V. Gluoksnis, ir kiti mums kalbėjo Šv. Rašto žodžiais, Kristaus žodžiais: „Jūs pažinsite tiesą ir tiesa jus išlaisvins".

Praleidom daug linksmų akimirkų, aktyviai spręsdami klausimus diskusiniuose būreliuose, žaisdami ir šokdami. Iš širdies ačiū tiems, kurie mumis rūpinasi.

Bernardas Kemundris

JAUNUČIŲ ATEITININKŲ SUSIRINKIMAS

Daumanto-Dielininkaičio kuopos jaunučių susirinkimas įvyko lapkričio 3 d. Ateitininkų namuose Lemonte. Mūsų grupė kalbėjo apie lietuviškus keiksmus iš Danutės Bindokienės knygos „Lietuvių papročiai ir tradicijos išeivijoje". Lietuviški keiksmai mums buvo juokingi ir įdomūs, pvz.: „Tu žalčio išnara!", „Tu ragana raguota!", „Kad tu šaukšte prigertum!" Kai kuriuos išsireiškimus mūsų grupė net išvaidino.

Vėliau darėme savo šeimos Advento vainikus. Vaikai juos įvairiai papuošė, kad būtų labai gražūs. Pagaliau buvo užkandžiai ir visi išvažiavome namo.

Daina Paulikaitė

SAS savaitgalio „Ugnis" paskaitininkė Aldona Zailskaitė (kairėje) ir studentė Indrė Čuplinskaitė. Nuotr. A. Tijūnėlytės

JAUNUČIŲ KUOPOS LAUŽAS

Pirmasis šių metų Daumanto-Dielininkaičio jaunučių kuopos susirinkimas buvo Ateitininkų namuose, Lemonte rugsėjo 9 d. Buvo labai įdomu, nes turėjome laužą. Mes kepėme ir valgėme minkštukus, dešreles, o paskui matėme vaidinimą, kur vaidino moksleiviai ateitininkai Kastytis Šoliūnas ir Aras Norvilas. Jie buvo „senos bobutės". Po vaidinimo mes dainavome. Kai laužas pasibaigė, visi išsiskirstėme ir važiavome namo. Šįmet mūsų kuopos globėjos yra Lidija Ringienė ir Dana Gylienė.

Paulė Staslulytė

KAIP MES DARĖME LIETUVIŠKŲ LĖLIŲ PAVEIKSLUS

Spalio mėnesį turėjome jaunųjų ateitininkų susirinkimą. Mes priklausome Daumanto-Dielininkaičio jaunųjų ateitininkų kuopai. Susirinkime dirbome gražius darbelius: padarėme gražias lietuviškas lėles.

Darėme taip: iškirpome visas dalis iš medžiagos ir klijavome ant paveikslo lentos. Aušros lėlės sijono spalva buvo mėlyna, Audros — tamsiai raudona, Dainos — žalia. Prikli-

Pereitos vasaros JAS stovyklos sporto šventėje baltoji komanda „Dantukai". Nuotr. B. Bublienės

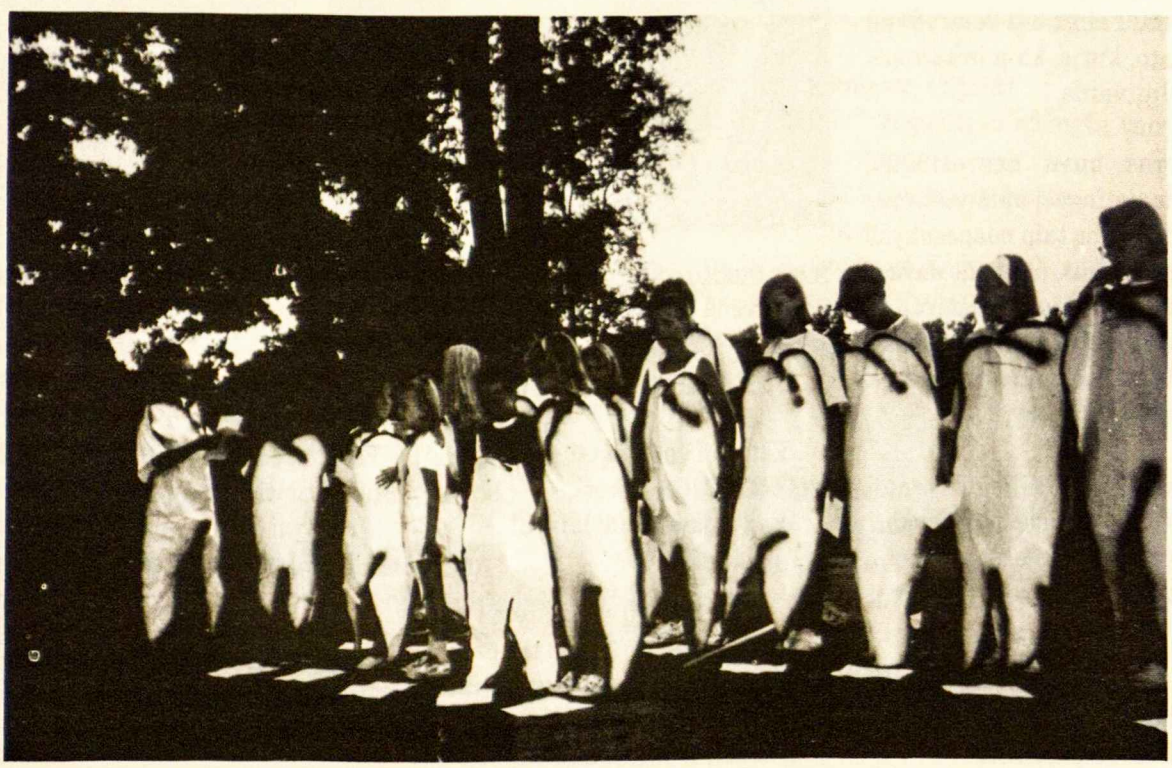

javome bliuskeles ir liemenes-kiklikus. Bliuskelės buvo baltos, papuoštos mezginiais. Po to pridėjome prijuostėles, o paskiausiai uždėjome karūnėles, juosteles ir karolius.

Kai parsinešėm paveikslus namo, Audra ir Daina juos pasikabino ant sienos. Aušros sesutei paveikslas labai patiko. Ji taip pat pasidarė sau tokį paveikslą.

Susirinkimas buvo labai smagus.

Audra Adomėnaitė, Marija Domanskytė, Aušra Norušytė, Daina Ringutė ir Ada Valaitytė

Dainos ir literatūros vakaras Adelaidėje

Spalio 26 d. Adelaidės (Australija) ateitininkai sendraugiai suruošė jau 29-tą kasmetinį Dainos ir literatūros vakarą Lietuvių katalikų centre. Pirmoji programos dalis buvo skirta Prano Pusdešrio kūrybai (miręs 1991 m. kovo 9 d.). Jo eilėraščius deklamavo N. Skidzevičius, A. Petrikas, V. Bardauskaitė, S. Kubilius ir V. Ratkevičius. Tarp deklamacijų pasirodė „Nemuno Dukros" su dainomis. Antroje programos dalyje savo prozą skaitė V. Janulis, B. Mockūnienė ir V. Marcikonytė, o poeziją — L. Šimkutė iš naujausios savo knygos *Vėjas ir šaknys*. Šios dalies pabaigai savo feljetonus skaitė V. Baltutis ir J. Stačiūnas. Vakaro programa užbaigta Prano Pusdešrio vienveiksmiu scenos vaizdeliu „Gaisras". Režisavo V. Opulskis, atliko „Vaidilos" teatro aktoriai.

Pasibaigus programai, visi atlikėjai apdovanoti gėlėmis, o sendraugių at-kų pirm. Augustinas Kubilius tarė padėkos žodžius programos dalyviams ir gausiems klausytojams. Visiems kartu sugiedojus Tautos himną, vakaro dalyviai pavaišinti karšta vakariene, kurią paruošė ateitininkės sendraugės.

-k

Poetas Kornelijus Platelis pasirašo savo naujausią knygą „Ateities" redaktorei. Nuotr. J. Kuprio

Klivlando jaunučių susirinkime. Iš k.: Viktutė Stungytė, Diana Leparskaitė, Laura Rukšėnaitė ir Nida Dėgesytė

KREIVOS ŠYPSENOS

PRIEMONĖS

Bronius Liutkevičius, dorodamas vakarienę ir bėgiodamas akimis po žurnalą, aptiko žinutę, kad moters amžiaus vidurkis jau devyneriais metais viršija vyro amžiaus vidurkį ir kad jeigu vyrai nesigriebs rimtų priemonių, tai ši disproporcija augs ir toliau — žinoma, moterų naudai.

Liutkevičius užvertė žurnalą, atstūmė staiga apkartusį sklindį ir ilgai iš padilbų stebėjo žmoną, ramiai zujančią apie viryklę.

— Klausyk, Ada, — prabilo jis, — ką tu pasakytum, jei nuo rytdienos aš pats imčiau vedžioti Daivutę į darželį?

— Tu? — atsuko suglumusį veidą žmona. — Tu kelsies visa valanda anksčiau ir lamdysi kaulus troleibuse?

— Ir palamdysiu, — narsiai pasirąžė Liutkevičius, — nes jau baigia sukalkėti.

Nesulaukęs, kol žmona atsikvošės, jis pridūrė:

— Manau, taip pat neprieštarautum, jei nuo šiol aš pats supirkčiau ir sutempčiau produktus?

Žmona net atsisėdo:

—Tu?! Tu iš darbo ir po darbo stumdysies po parduotuves?

— O ką? — gudriai prisimerkė vyras. — Gal ir man ne pro šalį paderinti fizinį su protiniu?

Visai apdujusi žmona sumurmėjo nei šį, nei tą.

— O kaip tu manai, — dar rimčiau klostė šeimos galva, — jeigu imčiausi namų ruošos?

Žmonai iš rankų iškrito šluostė.

— Nesuprantu, kur tu suki... staiga užkimusiu balsu sumurmėjo ji.

— Neabejoju, — mikliai čiupo nukritusią šluostę vyras, — kad ir apie viryklę sugebėčiau suktis nė kiek ne blogiau už tave.

— Bet, — sulemeno žmona, — bet... tai grynai moteriškas... vyrai purtosi kaip maro...

— Man net nagai niežti, — nedavė jai baigti Liutkevičius, — kaip noriu pats pamėginti. Beje, kur tas obuolių pyrago receptas, kurį užvakar atnešė Stefanija?

— Stefanija? — išblyško žmona. — Kodėl Stefanija? Tu kažką nuo manęs slepi!

—Slepiu? — Liutkevičius dėl viso pikto pakišo žurnalą po lentyna. — Pati gi amžinai prikaišiodavai, kad nieko nepadedu, kad baigi nusivaryti. Na tai eik ir nesimaišyk po virtuvę.

— Kur... eiti? — nei gyva, nei mirus atsistojo žmona.

— Kur tik širdis geidžia, — plačiai mostelėjo vyras. — Į kiną, į skaityklą, į alaus barą... į bokso varžybas... prie upės meškerioti...

— Suprantu! Varai lauk... Verčiau tiesiai sakyk, kad nori manimi atsikratyti... kad... kad — užspringo ašarom žmona ir, užsikvempusi ant stalo, davė valią raudai.

Liutkevičius su tikra vyriška kantrybe išlaukė, kol jai praeis nervų priepuolis ir išseks ašaros, o tada ramiai tarė:

— Įsistriūbavai kaip mažas vaikas... Negi nesupranti juokų?

— Juokų? — pakėlė užputusias akis žmona. — Nieko sau juokai! Man jie atėmė metus gyvenimo!

„Aha, — greit sumetė Liutkevičius, — vadinasi, dar aštuoni tokie seansai, ir jokio skirtumo tarp vidurkių nebeliks".

Ir, atgavęs apetitą, vėl kibo į sklindžius...

Vytautė Žilinskaitė
Paveikslas, Vilnius, 1981

„Ryto ir Gailytės" piešiniai Viktutės Siliūnienės

1991 m. „Ateities" turinys

Įvairūs straipsniai

S. Bindokienė: „Sukaktuvių džiaugsmą temdo liūdesys", 1; „Aštuoniasdešimtąjį *Ateities* gimtadienį švenčiant", 6, 48, 134; „Vaidila Valiūnas, ar meškiukas Rudnosiukas", 12; Rimtų minčių ir išdykusio rimo poetas", 59; „Ateitininkės ir ateitininkija", 89; „Apie Juliją ir ji pati apie save", 92; „Ar prof. Dovydaitis turėjo kompiuterį?", 129; Sulaukėm!", 173; „Griežtųjų mokslų profesionalo meilė literatūrai", 180

Z. Ivinskis, „Ateitininkai", 4

Pr. Dovydaitis, „Jis atsikėlė, Jo nėra čionai", 46

Ses. M. Palmira, „Šventojo kelias", 57; „Marija, didžioji padėjėja", 90

B. Bublienė, „Visi turime atsiraityti rankoves ir kartu dirbti", 94

R. Kriaučiūnas, „Trečiasis septynmetis — šventasis pavasaris", 98

D. Grajauskaitė, „Kuomi mes save vadiname ir kodėl", 131

R. Sakalaitė-Jonaitienė, „Veikti-paveikti-įveikti", 132

P. Jurkus, „Kodėl rašau ir kaip rašau", 139

„Ateitininkai ir ateitis", 175

I. Čuplinskaitė, „Kaip susprogdinti sustingimą at-kuose", 178

Grožinė proza

P. Jurkus, „Kanklės", 141

V. Volertas, „Lėlė", 181

Eilėraščiai

B. Brazdžionis, „Žibintai", „Aš ir žalios pušys", „Juo toliau juo arčiau", „Grįšim, grįšim" (V. Nemunėlis), 14; „Lietuviškam žodžiui", 21

E. Gabulaitė, „Ateitininkai sendraugiai", 15; „Ateitininkai", 68

Rolanda, „Lietuvių kaimo sodybai, kurios dabar nėra", 18

A. Jasmantas, „Verbų sekmadienis", 45; „Prisikėlimas", 47

Č. Masaitis, „Uždekim", 19

P. Karuža, „Aleliuja", 45

P. Erdvys, „Skaityk", 51

A. Žalvarnis, „Malda už tėvynę", 56

S. Yla, „Šventajam Kazimierui", 58

L. Žitkevičius, „Prisiminimas", „Dainuoja velnias", „Dar ne ruduo", „Skaisčiais pavasariais", „Saulutė debesėliuos", 60; „Jis turi pačią vis tą pačią", „Kauno miestas ir jo sviestas", „Į ateitį žvelgiu su giltinės dalgiu", 88

K. Trimakas, „Motinos veidas", 91, „visad jauna", 134

J. Švabaitė, „Mes dainuoti pasiryžę", „Mano tėvo dvasia", „Sibiro kūdikis", „Nebegrįžta Prometėjus", 93

J. Maceinienė, „Sūnui", 99

V. Genienė, „Balčiausias lelijos žiedas", 100; „Pagalvok apie medžius", „Tada supratau", 130

V. Jonikas, „Gėlių barstytojos", 138

P. Jurkus, „Seserų daina", 142

A. Diržytė, „Lietuva", 147; „Ave vita, morituri te salutant", 151

A. Miškinis, „Pasimatymai su motina (I)", 101

Z. Budrienė „Tėviškės vardas", 152

V. Mačernis, „Rugsėjo naktys", 174

G. Tulauskaitė, „Rugsėjo žvaigždės", 174

D. Augienė, „Lietuva", 179

J. Rimkutė, „Mes — ateitininkai", 192

TIKIU

Rašo: E. Tijūnėlytė, 19; kun. J. Lauriūnas, 69; R. Kriaučiūnas, 70; kun. Ričardas, 97; kun. A. Lipniūnas, 97; V. Norvilaitė, 153; P. Jepertas, 153, Č. Masaitis, 183

ATEITININKAI LIETUVOJE

Rašo: V. Ivanauskas, 16, 106, 108; D. Kuzmickaitė, 16, 143; A. Pundzius, 17; kun. R. Grigas, 61, 67; A. Geležius, R. Jurgaitis, 65, 148, 152; J. Liaukus, 66; V. Toleikis, 102; B. Kalvaitytė,

106; B. Kemundris, 108, 150; D. Gervytė, 149; kun. K. J. Ambrazas 151; R. Gudelis, 185; A. Saladūnaitė, 188; R. Azagis, 190

KALBOS SKYRIUS – kiekviename šių metų numeryje. Redaguoja ir paruošia D. Bindokienė

KNYGOS–LEIDINIAI, 27, 111, 155, 198
R. Kriaučiūnas, „Nuo chromosomų iki asmenybės", 198

ĮVYKIAI IR ŽMONĖS, 22, 74, 116, 158, 202

ATEITIES SPINDULIAI, 29, 72, 113, 157, 195
Eilėraščiai: A. Karkaitė, 29, 157; D. Juknys, 29, 196; M. Landytė, 114; R. Račkauskaitė, 115; G. Eglytė, 157; L. Landsbergis, 157; V. Riškutė, 157
Rašiniai: D. Juknys, 72; V. Vygantaitė, 73; M. Bublytė, 113; G. Ivanauskas, 115; M. Kalendaitė, 115; DLA, 195; R. Sidrytė, 197

MŪSŲ VEIKLA, 30, 81, 121, 162, 204
Rašo: V. Ross, T. Vasiliauskas, N. Lapšienė, S. Cibienė, N. Tijūnėlytė, S. Laniauskas, D. Staniškienė, D. Sadauskienė, P. Stepanas, D. Gilvydis, L. Krumplytė, K. Šilimaitytė, RSJ, D. Baršauskaitė, P. Krūmėnas, J. Radzevičiūtė, R. Kubiliūtė, L. Mockutė, L. Bilutė, M. Landytė, D. Šilgalis, M. Bublytė, S. Polteraitis, E. Varnienė, G. Žaidytė, R. Žilionytė, L. Gaidimauskaitė, V. Norvilaitė, rok, B. Bublienė, M. Šmitienė, Č. Masaitis, A. Tijūnėlytė, V. Janulis ir kiti

KREIVOS ŠYPSENOS, kiekviename šių metų numeryje
Nuotraukos: S. Marcinkevičiaus, V. Kapočiaus, J. Tamulaičio, P. Kaufmano, R. Leleckio, V. Kučo, I. Tijūnėlienės, J. Polikaičio, R. Šilkaičio, V. Čyvo, M. Laniausko, R. Sidrytės, R. Polikaitytės, L. Palubinskaitės, A. Kezio, R. Kubiliūtės, M. Šmitienės, L. Bilutės, N. Lapšienės, V. Maželio, VL. Bacevičiaus, J. Kuprio, A. Tijūnėlytės, B. Bublienės, S. Bagdonavičiaus, A. Kriaučiūno, J. Damušienės, J. Pikūno, Č. Masaičio ir kitų.

Paskutinio šių metų numerio medžiaga į bendrą turinį neįtraukta; 6-tojo nr. turinys išspausdintas priekinio viršelio antroje pusėje; visuose numeriuose pasitaikantys nepasirašyti straipsniai ar kita medžiaga yra redaktorės; šiaip nepasirašytų straipsnių nespausdiname; „Ryto ir Gailytės" piešinėlius piešia V. Siliūnienė (jie spausdinami „Kreivos šypsenose")

Dainavoje prie laužo. Nuotr. J. Kuprio

ALp(LKA)1786
1991, Nr.6